

Proces uvođenja eura u hrvatsko gospodarstvo

Miščević, Valentina

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:076624>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

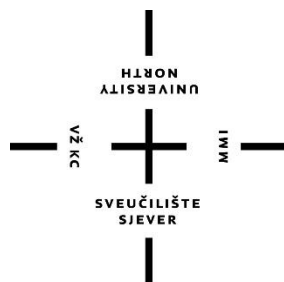
Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-23**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

Sveučilište Sjever

Završni rad br. 280/PIM/2021

Proces uvođenja eura u hrvatsko gospodarstvo

VALENTINA MIŠČEVIĆ, 3502/336

Koprivnica, rujan 2021. godine

Sveučilište Sjever

Poslovanje i menadžment

Završni rad br. 280/PIM/2021

Proces uvođenja eura u hrvatsko gospodarstvo

Student

Valentina Miščević

Mentor

Tomislava Majić, mr. sc.

Koprivnica, rujan 2021. godine

Prijava završnog rada

Definiranje teme završnog rada i povjerenstva

ODJEL	Odjel za ekonomiju		
STUDIJ	preddiplomski stručni studij Poslovanje i menadžment		
PRISTUPNIK	Valentina Mišević	MATIČNI BROJ	3502/336
DATUM	23. kolovoza 2021	KOLEGIJ	Osnove ekonomije
NASLOV RADA	Proces uvođenja eura u hrvatsko gospodarstvo		
NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU	The Process of introducing the Euro into the Croatian Economy		
MENTOR	mr. sc. Tomislava Majić	ZVANJE	viši predavač
ČLANOVI POVJERENSTVA	1. izv.prof.dr.sc. Ante Rončević, predsjednik 2. mr. sc. Tomislava Majić, mentor 3. Dajana Marija Horvat, pred., član 4. Josip Vuković, pred., zamj. član 5.		

Zadatak završnog rada

BROJ 280/PIM/2021

OPIS
Hrvatska je ušla u proces pristupanja Europskoj monetarnoj uniji. te time u perspektivi izložila svoje malo i otvoreno gospodarstvo posebnim koristima, ali i nedostacima.

U radu je potrebno:
- objasniti nastanak i razvoj ideje europske monetarne unije te pojašniti značaj postojećih međunarodnih ekonomskih odnosa i platnog prometa;
- objasniti put kojim će se provesti uvođenje eura u Hrvatsku, od objasnjenja strategije i preduvjeta koje hrvatsko gospodarstvo mora ispuniti do pojedinačnih koraka i pravila u provođenju konverzije valute;
- prikazati neka od stajališta o koracima uvođenju eura u hrvatsko gospodarstvo i stanje informiranosti građana o istom, te ih analizirati;
- napraviti analizu i objasniti koristi, nedostatke i rizike kojima će biti izloženo hrvatsko gospodarstvo nakon uvođenja eura.

ZADATAK URUČEN

14.9.2021.

POTPIS MENTORA

SVEUČILIŠTE
SIEVER

Sažetak

Strategija za uvođenje eura kao službene valute u Hrvatsku objavljena je u travnju 2018. godine. Vlada Republike Hrvatske i Hrvatska narodna banka, nakon što se strategija pokazala prihvatljivom, odlučuju aplicirati za ulazak u europski tečajni mehanizam. Jedan od preduvjeta je bio ostvariti suradnju između Hrvatske narodne banke i Europske središnje banke. Hrvatska pristupa europskom tečajnom mehanizmu u srpnju 2020. godine. Euro se kao valuta može uvesti tek kad se zadovolje svi kriteriji nominalne konvergencije tijekom razdoblja od najmanje dvije godine. Hrvatska je od 2016. godine do 2019. godine održavala sve makroekonomske čimbenike po zadanim kriterijima, osim stabilnosti tečaja jer se Hrvatska još nije nalazila u europskom tečajnom mehanizmu. Zadatak je dakle i dalje održavati makroekonomske čimbenike unutar propisanih kriterija, te pažnju posvetiti održavanju dogovorenog tečaja od 7,53450 kune za jedan euro unutar granica dozvoljenih fluktuacija.

Rezultati anketa iz ožujka 2021. godine na koje su odgovarali Republike Hrvatske prikazuju da 30,8% ispitanika ima stav da će euro za Hrvatsku imati vrlo pozitivne ili pozitivne posljedice. Najveći broj anketiranih, njih 53,7% očekuje da će Hrvatska uvesti euro u periodu unutar 2 do 5 godina.

Ključne riječi: euro, europodručje, hrvatska kuna, zamjena valute, tečajni mehanizam, dvojni opticaj, valutni rizik, monetarna suverenost

Abstract

The strategy for the introduction of the euro as the official value in Croatia was published in April 2018. The Government of the Republic of Croatia and the Croatian National Bank, after the strategy proved to be acceptable, decided to apply for the European Exchange Rate Mechanism. One of the preconditions was to establish cooperation between the Croatian National Bank and the European Central Bank. Croatia acceded to the European Exchange Rate Mechanism II in July 2020. The euro can only be introduced as a legal currency when all the criteria of nominal convergence have been met over a period of at least two years. From 2016 to 2019, Croatia maintained all macroeconomic indicators according to the set criteria, except for exchange rate stability, because Croatia was not yet in the exchange rate mechanism II. The task is therefore to continue to maintain macroeconomic factors within the prescribed criteria, and to pay attention to maintaining the agreed exchange rate within the limits of permissible fluctuations.

The results of the survey from March 2021, which was answered by the citizens of the Republic of Croatia, shows that 30.8% of respondents are of the opinion that the euro will have very positive or positive consequences for Croatia. The largest number of respondents, 53.7%, expect that Croatia will adopt the euro in a period of 2 to 5 years.

Keywords: Euro, Euro area, Croatian kuna, currency exchange, exchange rate mechanism, dual circulation, currency risk, monetary sovereignty

Popis korištenih kratica

EU - Europska unija

HNB – Hrvatska narodna banka

MMF - Međunarodni monetarni fond

RH – Republika Hrvatska

ERM II – europski tečajni mehanizam

BDP – bruto domaći proizvod

PBZ- Privredna banka Zagreb

ESB – Europska središnja banka

ESM – Europski stabilizacijski mehanizam

EBRD - Europska banka za obnovu i razvoj (eng. European Bank for Reconstruction and Development)

Sadržaj

1. UVOD	1
2. Ideja europske monetarne unije, međunarodni odnosi i platni promet Republike Hrvatske	2
2.1. Ideja zajedničke valute i njezin razvoj.....	2
2.2. Međunarodni odnosi i platni promet Republike Hrvatske.....	3
2.3. Kratka povijest konvertibilnosti kune.....	4
3. Strategija uvođenja eura u Hrvatsku	5
3.1. Postupak uvođenja eura	5
3.2. Preduvjeti ulaska u Europsku monetarnu uniju	7
3.3. Ulazak Hrvatske u europski tečajni mehanizam.....	11
4. Nacionalni plan za zamjenu kune eurom	13
4.1. Zadaci i odgovornost pojedinih sudionika.....	13
4.2. Tijek procesa zamjene valute	14
4.2.1. Konverzija depozita i kredita	15
4.2.2. Zaštita potrošača.....	16
5. Analiza stajališta građana Republike Hrvatske o uvođenju eura temeljem ankete.....	18
6. Prednosti i nedostaci uvođenja eura u Hrvatsku	31
6.1. Prednosti uvođenja eura.....	31
6.2. Nedostaci uvođenja eura.....	35
7. ZAKLJUČAK	39
8. Literatura	41
9. Popis grafikona i tablica	44

1. UVOD

Predmet istraživanja ovog završnog rada su zahtjevi i postupci koje Hrvatska treba zadovoljiti da uvede euro. Rad se temelji na tome da će Hrvatska uspjeti zadovoljiti sve uvjete koji se postavljaju pred nju, odnosno da će prema planu Vlade Republike Hrvatske euro biti uveden 1. siječnja 2023. godine nakon ispunjenja svih kriterija nominalne konvergencije .

Drugo poglavlje ovog rada namijenjeno je upoznavanju s glavnim ciljevima uvođenja eura, i razlozima koji su države potaknuli da se razvije jedna zajednička valuta. Prikazana je usporedba hrvatskog uvoza i izvoza za 2019. i 2020. godinu, koja je značajna jer je bitno ustanoviti vanjskotrgovinske partnere Hrvatske. Spomenut će se povijest konvertibilnosti hrvatske kune koja je na početku bila hrvatski dinar bez konvertibilnosti dok se nisu ukinule tadašnje restrikcije.

Treće poglavlje proučava „Strategiju uvođenja eura u kao službene valute u Hrvatsku“ objavljenu u travnju 2018. godine, koja prikazuje namjeru Vlade Republike Hrvatske i Hrvatske narodne banke o uvođenju eura, popraćenu raznim analizama i dokazima s rezultatima pozitivnih učinaka. Istražit će se veza između Hrvatske narodne banke i Europske središnje banke. U ovom poglavlju su sadržani i podaci važnih varijabli koje su ključne prilikom ulaska u eurozonu, kao što je središnji paritet i dozvoljene fluktuacije. Na kraju poglavlja razmatraju se kriteriji nominalne konvergencije koje država treba zadovoljiti unutar minimalno dvije godine za vrijeme boravka u tečajnom mehanizmu.

Četvrto poglavlje prikazuje plan zamjene kune eurom, odnosno prikazat će se zadaci i odgovornosti pojedinih sudionika zaduženih za uvođenja eura u Hrvatsku kad za to ispuni sve uvjete. Nacionalni plan zamjene kune eurom se sastoji od niza aktivnosti koje započinju već šest mjeseci prije uvođenja eura, a traju do godine dana nakon što je euro uveden. Posebna pažnja je stavljena na aktivnosti kojima se zaštićuju potrošači.

Peto poglavlje sadrži komentirane prikaze grafova iz sekundarnog izvora istraživanja koje se odnosi na: 2018., 2019., 2020., i 2021. godinu. Ovo je poglavlje u kojem se stječe uvid u ono što građani Hrvatske misle o uvođenju eura, jesu li većinski za ili protiv, što im predstavlja najveći rizik i što smatraju najvećom prednosti eura i slično.

Šesto poglavlje treba približiti događanja u Hrvatskoj nakon što euro postane službenom valutom i zakonitim sredstvom plaćanja, te u potpunosti zamjeni kunu. Promjene koje će se dogoditi nakon toga svrstane su u prednosti i nedostatke.

2. Ideja europske monetarne unije, međunarodni odnosi i platni promet Republike Hrvatske

2.1. Ideja zajedničke valute i njezin razvoj

Ideja o uvođenju zajedničke valute, eura, proizašla je iz nekoliko ciljeva koje su zadali kreatori ekonomskih politika Europske unije: jača povezanost između država, slobodno kretanje ljudi i robe, povećavanje stabilnosti gospodarstva, brži ekonomski rast, povećanje investicija i broja radnih mjesta. Postoji niz različitih razloga za stvaranjem zajedničke valute. Veliki značaj su imala pretrpljena dva svjetska rata, nakon kojih se želio postići mir, te su državnici i ekonomisti za to vidjeli priliku u uvođenju jedne zajedničke valute koja bi davala dojam da svi narodi koji se njom služe su dio jedne velike zajednice - Europljani. Pogledamo li na ideju zajedničke valute kreatora eura prema gledištu poduzeća, zajedničko uvođenje eura uklanja rizik promjene tečaja s kojim se susreću poduzeća tijekom međunarodne trgovine.

Euro je stvoren uz tri nade :

1. da će približiti europske zemlje jedne drugima i biti korak prema europskim integracijama
2. da će bolja ekonomska integracija dovesti do bržeg ekonomskog rasta
3. da će veća ekonomska integracija pomoći boljoj političkoj povezanosti i osigurati mir u Europi¹

Stvaranje eura započinje planom Europske monetarne zajednice da se ostvari europska ekonomska i monetarna politika. Europsko vijeće na sjednici 1988. godine donosi odluke koje će omogućiti realizaciju plana, a koje uključuju tri bitne faze. Prva faza je uključivala slobodno kretanje kapitala unutar EU i koordinaciju europskih politika, te je osnovan Europski monetarni institut. Druga faza započela je osiguranjem neovisnosti nacionalnih središnjih banaka. Zadnja, treća, faza odnosila se na uvođenje eura kao zajedničke valute. Euro se kao obračunska jedinica prvi puta uvodi 1. siječnja 1999. godine u 11 država (Austrija, Belgija, Finska, Francuska, Irska, Italija, Luksemburg, Nizozemska, Njemačka, Portugal, Španjolska). Grčka ga usvaja od 1. siječnja 2001. godine, a kasnije ga usvajaju i druge države članice: Slovenija (2007.), Cipar i

¹ Stiglitz J. E. (2017). EURO- Kako zajednička valuta prijeti budućnosti Europe str. 51-62.

Malta (2009.), Slovačka (2009.), Estonija (2011), Latvija (2014.), Litva (2015), te je danas službena valuta ukupno 19 država.²

Monetarnom unijom želi se postići fiksni tečaj jedne zajedničke valute bez promjene pariteta. Prednosti takve monetarne unije su: niži transakcijski troškovi, ukidanje troškova konverzije valuta, potpuno uklanjanje valutnog rizika za vanjski dug, lakše ugovaranje međunarodnih poslova (kupnje, prodaje, kreditiranja, investiranja), lakša usporedba cijena itd.

2.2. Međunarodni odnosi i platni promet Republike Hrvatske

Povećanje izvoza utječe na rast BDP-a, povećava devizne rezerve, ima značajan utjecaj na razinu deficita državnog proračuna, unaprjeđuje kompetitivne prednosti zemlje usvajanjem novih znanja i tehnologija, jača ukupnu konkurentnost zemlje, a ujedno stvara i nova radna mjesta.

U Hrvatskoj izvozi 15% poduzeća koja zapošljavaju 51% zaposlenih u svim poduzećima, investiraju 62%, ostvaruju oko 66% od ukupnih prihoda prodaje, te u razvoj ulažu oko 73% sredstava od ukupno ulaganih sredstava za razvoj.

Prema podacima priopćenja „Robna razmjena Republike Hrvatske s inozemstvom za 2020. godinu“ najvažniji su vanjskotrgovinski partneri Hrvatske države članice EU-a, a 2020. godine među ostalima najvažnije su bile Njemačka, Italija i Slovenija. Godišnje članice EU-a čine oko 80% hrvatskog ukupnog uvoza i oko 70% ukupnog izvoza.

Tablica 1. Stanje izvoza i uvoza u Hrvatskoj 2019. i 2020. godine

	Izvoz		Uvoz		Saldo robne razmjene	
	tis. kuna	tis. eura	tis. kuna	tis. eura	tis. Kuna	tis. eura
2019.	112 877 765	15 226 703	185 197 405	24 980 960	-72 319 640	-9 754 256
2020.	111 965 411	14 877 905	171 735 757	22 825 916	-59 770 346	-7 948 011

izvor: <https://izvoz.gov.hr/o-hrvatskom-izvozu/9> [7.rujan 2021.]

² Euro u Hrvatskoj -Zašto, kada, kako, koristi, troškovi, dostupno na: <https://euro.hnb.hr/documents/2070751/2104255/euro-u-hrvatskoj.pdf/ef0b0ce6-a325-4e22-b061-06b33257a753> [22. srpanj 2021.]

Za prvo tromjesečje 2021. godine u zemlje članice EU-a je izvezeno robe u vrijednosti 20,7 milijardi kuna ili 8,95% više nego u istom razdoblju godinu ranije. Vrijednost uvezene robe u prva tri mjeseca 2021. je sa područja Europske unije ostala na istoj razini od 36,7 milijardi kuna. Istodobno je vrijednost uvoza iz drugih zemalja porasla za 11,4%³.

2.3. Kratka povijest konvertibilnosti kune

Konvertibilnost kune uvela se gradualističkom strategijom izvršenoj u više faza. Prvi korak nastupio je raspadanjem Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije. Tad je Hrvatska pristupila u članstvo Međunarodnog monetarnog fonda i kao privremenu valutu uzela hrvatski dinar. Hrvatski dinar je tad imao status nekonvertibilne valute radi određenih deviznih restrikcija koje su preuzete od bivšeg deviznog sistema, a nastupile su i neke nove restrikcije koje je primijenila Hrvatska. Primjeri deviznih restrikcija su: formiranje deviznih rezervi u HNB-u obvezom banaka da prodaju devize, zakonska mogućnost utvrđivanja redosljeda plaćanja, ograničavanja prava na kupnju deviza građanima, bilateralan platni promet s Slovenijom, te neplaćanje i kumuliranje obveza prema inozemnim kreditorima. Druga značajka bila je obvezna cesija deviza. Za uvođenje konvertibilnosti, Hrvatska je morala ukinuti postojeće restrikcije.

U drugoj fazi značajno je bilo usvajanje „Zakona o osnovama deviznog sustava, deviznog poslovanja i prometu zlata“ 1993. godine čime započinje liberalizacija deviznog sustava Hrvatske. Ukidaju se cesija deviza i retencione kvote, uspostavlja se međunarodno bankarsko tržište, a građani dobivaju prava na kupnju deviza. U trećoj fazi 1994. godine Hrvatska je ostvarila potpunu internu konvertibilnost povećanjem limita iznošenja deviza u inozemstvo. Iste godine 30. svibnja hrvatska kuna postaje službenom valutom u Hrvatskoj i zamjenjuje dotadašnji hrvatski dinar. U četvrtoj fazi do prve polovice 1995. godine uklanjale su se preostale restrikcije. Peta faza traje od 1. siječnja do 29. svibnja 1995. godine, a jedina preostala restrikcija Hrvatske je odobrena od MMF-a i odnosi se na obvezu prema kreditorima članicama Pariškog kluba. Šestu fazu okarakteriziralo je formalno uvođenje konvertibilnosti hrvatske valute 29. svibnja 1995. godine⁴.

³ O hrvatskom izvozu, Zašto je izvoz važan za Hrvatsku? Dostupno na : <https://izvoz.gov.hr/o-hrvatskom-izvozu/9> [28. srpanj 2021.]

⁴ Radošević, D. (2012). Kapitalni tokovi, tečaj i Europska monetarna unija, Zagreb, Visoka škola međunarodnih odnosa i diplomacije Dag Hammarskjöld, Naklada Jasenski i Turk 51-54.

3. Strategija uvođenja eura u Hrvatsku

Vlada Republike Hrvatske i Hrvatska narodna banka su u travnju 2018. godine objavile Eurostrategiju u kojoj se analiziraju ekonomske koristi i troškovi uvođenja eura, te opisuju poslovni procesi i aktivnosti koje je potrebno poduzeti za uvođenje eura kao službene valute u Hrvatskoj pod punim nazivom „Strategija za uvođenje eura kao službene valute u Hrvatskoj“. Glavni naglasci dokumenta stavljeni su na teze: uvođenje eura pridonosi veće koristi nego što su troškovi, uklanjanja se valutni rizik za građane, poduzeća i državu, dolazi do smanjenja kamatne stope i transakcijskih troškova, doći će do povećanja investicija uz niže kamatne stope, gubitak samostalne i tečajne politike neće činiti znatni trošak za Hrvatsku, uvođenje eura neznatno će utjecati na cijene i Hrvatska je spremna započeti proces uvođenja eura. Strategija je pokazala pozitivne rezultate i veće očekivane prednosti od troškova, te je Hrvatska aplicirala za ulazak u europski tečajni mehanizam (ERM II).

Jedan od ekonomskih analitičara u svojoj je knjizi, izdanoj 2019. godine, opisao svoje viđenje tri nedostatka Eurostrategije. Prvi nedostatak vidi u nedovoljno jasno predstavljenim koristima u vidu smanjenja potrebe za deviznim rezervama. Nedostaju podloge za javnu raspravu o uporabi viška rezervi u slučaju uvođenja eura koje su služile za obranu tečaja kune, a koje iznose oko 5.8 milijardi eura. Njegov je prijedlog pričuvni fond za fiskalnu stabilizaciju. Drugi nedostatak je manjak tema iz područja političke ekonomije monetarne unije. Treći je nedostatak rizik od djelomičnog ili potpunog raspada europodručja⁵. Takav rizik prilikom ulaska u monetarnu uniju treba uzeti u obzir, te ponuditi rješenje za slučaj da se dogodi.

3.1. Postupak uvođenja eura

Država koja želi uvesti euro kao svoju valutu mora zadovoljiti određene kriterije, ali ovisi i o podršci ostalih država članica europodručja koje odlučuju ovisno o političkoj volji za daljnje širenje monetarne unije. Uvjeti koji za uvođenje eura trebaju biti zadovoljeni propisani su Ugovorom o funkcioniranju Europske unije, a zahtijevaju visok stupanj nominalne konvergencije koja ovisi o ostvarenoj stabilnosti cijena i stabilnosti deviznog tečaja u odnosu na euro, održivost javnih financija, te konvergenciji dugoročnih kamatnih stopa. Ostvarene rezultate prema monetarnoj uniji, uključujući ocjenu nominalne i pravne konvergencije zasebno ocjenjuju Europska komisija i Europska središnja banka najmanje jednom u dvije godine ili na zahtjev države članice. Ulazak u tečajni mehanizam ERM II predstavlja ključan korak prema

⁵ Šonje, V. (2019). Euro u Hrvatskoj za i protiv, str 230.

uvođenju eura, a rezultat je višegodišnjeg procesa i niza aktivnosti. Tečajni mehanizam ERM II definiran je Rezolucijom Europskog vijeća o uspostavljanju tečajnog mehanizma u trećem stadiju ekonomske i monetarne unije iz 1997. godine. Država članica može uvesti euro tek kad zadovolji sve kriterije iz Maastrichta (konvergencijski kriteriji) koji se analiziraju tijekom razdoblja koje država provodi u tečajnom mehanizmu. U tečajnom mehanizmu ERM II potrebno je provesti najmanje dvije godine pri čemu je uz ostale kriterije bitno kontrolirati devizni tečaj nacionalne valute da ne fluktuiraju znatnije u odnosu na euro⁶.

Prvi korak na putu prema uvođenju eura je pregovaranje s članicama europodručja i institucijama EU-a, a potom s radnom skupinom Euroskupine, pri čemu država iznosi svoje ciljeve za ulazak u tečajni mehanizam. Trajanje pregovaranja nije vremenski ograničeno, te se razlikuje za pojedine države. U drugom koraku se razmatraju makroekonomski čimbenici. Gospodarski i financijski odbor raspravlja o primjerenom središnjem paritetu i granicama fluktuacija što čini ključan dio pregovora. Prije pregovora Vlada i Hrvatska narodna banka utvrđuju ciljanu razinu kune naspram eura, kao i ciljanje granice fluktuacija deviznog tečaja u odnosu na središnji paritet. Treći se korak obavlja u okviru sastanka na kojem se odlučuje o središnjem paritetu i fluktuacijama. Važnost središnjeg pariteta proizlazi iz toga što u većini slučajeva središnji paritet koji se primjenjivao tijekom sudjelovanja u tečajnom mehanizmu poslije postaje fiksna stopa konverzije po kojoj se izvršava zamjena valute. Zadnji korak odnosi se na objavljivanje priopćenja u kojem se navode datum ulaska u tečajni mehanizam, središnji paritet, granice fluktuacija, te dogovorene obveze pri vođenju politike. Granice fluktuacije važne su zato što se na njima provode devizne intervencije koje odobravaju kratkoročno financiranje između Hrvatske narodne banke i Središnje europske banke, a standardni raspon fluktuacija iznosi oko 15%, osim ako nije dogovoreno da će država članica devizni tečaj držati u nižem rasponu, kao što je to viđeno u slučaju Danske koja je ustvrdila uže granice fluktuacije oko 2,25%.⁷

⁶ Strategija za uvođenje eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj, dostupno na: <https://euro.hnb.hr/documents/2070751/2104255/h-strategija-za-uvodenje-eura-kao-sluzbene-valute-u-HR.pdf/69a1c208-c601-4df3-95f6-d336f665b5f9> [25. srpanj 2021.]

⁷ Strategija za uvođenje eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj, dostupno na: <https://euro.hnb.hr/documents/2070751/2104255/h-strategija-za-uvodenje-eura-kao-sluzbene-valute-u-HR.pdf/69a1c208-c601-4df3-95f6-d336f665b5f9> [25. srpanj 2021.]

3.2. Preduvjeti ulaska u Europsku monetarnu uniju

Kriteriji nominalne konvergencije omogućavaju procjenu spremnosti ulaska neke zemlje članice u Europsku monetarnu uniju. Država članica može uvesti euro tek ako je u trajanju od najmanje dvije godine u ERM II uspješno zadovoljila sve kriterije:

1. Kriterij stabilnosti cijena – stopa inflacije u državi ne smije biti za više od 1,5 postotnih bodova iznad prosjeka članica EU-a s najnižom inflacijom
2. Kamatni kriterij – prosječna dugoročna nominalna kamatna stopa ne smije za više od 2 postotna boda prelaziti prosječnu stopu triju članica EU-a s najnižom inflacijom
3. Fiskalni kriterij – deficit proračuna konsolidirane opće države ne smije prelaziti razinu od 3% BDP-a, a ukupan javni dug ne smije biti viši od 60% BDP-a ili, ukoliko prelazi tu granicu mora opadati i približavati se referentnoj vrijednosti zadovoljavajućim ritmom
4. Tečajni kriterij – članica EU-a mora tijekom barem dvije godine bez ozbiljnih tenzija sudjelovati u ERM II, što znači da tečaj njezine valute mora fluktuirati unutar dopuštenih granica ⁸.

Za daljnje razumijevanje teksta prvo se definira realna konvergencija kao proces približavanja razini gospodarskog razvoja drugih zemlja. Pokazatelji koji se najčešće koriste kod realne konvergencije su: BDP po glavi stanovnika, stope nezaposlenosti, raspodjela dohotka, prihodi i rashodi države kao postotak BDP-a itd.

Kandžija i Cvečić navode kako nominalna konvergencija ne garantira dugoročni gospodarski rast svih članica, već da prerani ulazak nerazvijenih zemlja u monetarnu uniju može izazvati samo zaostajanje za razvijem članicama. Za to navode primjere: Grčke, Italije i Portugala koje imaju problema s održavanjem realne konvergencije, iako su zadovoljile kriterije nominalne konvergencije. Irsku stavljaju u kontekst najrazvijenije članice Unije, jer je uspješna u procesu realne konvergencije zbog izvozne orijentacije, otvorenosti prema stvarnim investicijama, ulaganja u obrazovanje i osposobljavanje radne snage, te vodi stabilnu makroekonomiju⁹.

⁸ Europsko vijeće, Uvjeti za pristupanje europodručju: konvergencijski kriteriji [05. rujna 2021.]
Dostupno na : <https://www.consilium.europa.eu/hr/policies/joining-the-euro-area/convergence-criteria/>

⁹ Kandžija V., Cvečić I. (2008). Makrosustav Europske unije, Rijeka, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci str. 193-197

Hrvatska bi, nakon zadovoljavanja svih kriterija nominalne konvergencije, trebala nastaviti pratiti primjer Irske, i dalje nakon što usvoji euro kao svoju službenu valutu biti usredotočena na postizanje što boljih rezultata realne konvergencije.

Dubravko Radošević upućuje na jedan od mogućih aspekta gledanja na gore navedene kriterije kojim tvrdi da su primjenom kriterija nominalne konvergencije članice EU morale smanjivati javni dug i fiskalni deficit, a u isto vrijeme snižavati domaću inflaciju. To ukazuje da kriteriji nominalne konvergencije možda nisu najbolje rješenje za sve zemlje jer je takva politika u nekim slučajevima djelovala deflatno, već da bi se kao uporište za ulazak u monetarnu uniju trebala sagledati teorija optimalnog valutnog područja koja nudi fleksibilnost. Politika konvergencije može za posljedicu imati visoku nezaposlenost, a teško je održiva i komplicirana u uvjetima recesije, deflacije i globalne financijske krize ¹⁰.

Preduvjet za ulazak u ERM II je suradnja Hrvatske narodne banke i Europske središnje banke. Zahtjev za takvom suradnjom Hrvatska je poslala 27. svibnja 2019. godine, odluka o suradnji ESB je donijela 10. svibnja 2020. godine, a od 1. listopada 2020. godine Hrvatska sudjeluje u jedinstvenom nadzornom mehanizmu¹¹.

Upravno vijeće Europske središnje banke donijelo je odluku o uspostavi bliske suradnje s Hrvatskom narodnom bankom nakon što su ispunjeni svi preduvjeti. Kao rezultat toga, Hrvatska se je pridružila jedinstvenom nadzornom mehanizmu i jedinstvenom sanacijskom mehanizmu, čiji su članovi sve države europodručja koje su već postigle suradnju s Europskom središnjom bankom. Jedinstveni nadzorni mehanizam obuhvaća osiguranje sigurnosti i pouzdanosti europskog bankovnog sustava, doprinosi financijskoj sigurnosti i stabilnosti, te nadzire banke. To, između ostalog, znači da od 1. listopada 2020. godine Europska središnja banka izravno nadzire mnoge važne institucije Republike Hrvatske.

Prije početka izravnog nadzora, Europska središnja banka procijenila je sve značajne kreditne institucije u Hrvatskoj i odlučila izravno nadzirati sljedećih 8 hrvatskih banaka : Zagrebačku banku, Privrednu banku Zagreb, Erste & Steiermärkische Bank, PBZ stambenu štedionicu, Raiffeisenbank Austria dd, Raiffeisen stambenu štedionicu, Sberbank, i Addiko banku. Manje

¹⁰ Radošević, D. (2012). Kapitalni tokovi, tečaj i Europska monetarna unija, str. 101-102

¹¹ Republic of Croatia submitted a request for the establishment of a close cooperation between the Croatian National Bank and the European Central Bank, dostupno na: <https://www.hnb.hr/en/-/republika-hrvatska-uputila-zahtjev-za-uspostavljanje-bliske-suradnje-izme-u-hrvatske-narodne-banke-i-europske-sredisnje-banke> [23. srpanj 2021.]

značajne institucije i dalje će nadzirati Hrvatska narodna banka; međutim, Europska središnja banka može odlučiti nadzirati bilo koju daljnju instituciju kako bi osigurala dosljednu primjenu visokih nadzornih standarda.¹² Europska središnja banka nadležno je tijelo za gore spomenute izravno nadzirane kreditne institucije u Hrvatskoj koja ima sve ovlasti i obveze utvrđene „Uredbom Vijeća“ o dodjeli određenih zadaća Europskoj središnjoj banci u vezi s politikama bonitetnog nadzora kreditnih institucija od 15. listopada 2013. godine, uključujući sve ovlasti i obveze koje Hrvatska narodna banka ima prema relevantnom zakonu EU-a, kao što je revizija zahtjeva za vlastitim sredstvima nadziranih institucija, ograničenja velike izloženosti, osiguravanje poštivanja zakona EU-a, provođenje nadzornih pregleda i nametanje propisanih mjere¹³.

Vlada Republike Hrvatske i Hrvatska narodna banka sastavljaju 4. srpnja 2019. godine pismo namjere za uvođenje eura uzimajući u obzir: Ugovor o Europskoj uniji, Akt o uvjetima pristupanja Republike Hrvatske, Ugovor o funkcioniranju Europske unije, Ugovor o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju i Uredbu Vijeća od 15. listopada 2013. godine.

Pismo sadrži 6 točaka koje se odnose na postignute rezultate Hrvatske i poduzete aktivnosti:

1. Republika Hrvatska posljednjih 25 godina održava stabilnost cijena i financijskog sektora
2. Javne financije su od 2015. godine izvedene na održiv put. Hrvatska je već 2016. godine ostvarila srednjoročan cilj dosljedan s mehanizmom ERM II (-1% BDP-a). Bruto dug države smanjio se od 2015. godine do 2018. godine za gotovo 10 postotnih bodova na 74,6% BDP-a.
3. Republika Hrvatska također je postigla značajno smanjenje vanjskih neravnoteža. Bilježi se visok suficit tekućeg računa, dijelom zbog snažnog rasta izvoza nakon ulaska u Europsku uniju. U tom kontekstu značajno se poboljšalo neto stanje ulaganja, za 40 postotnih bodova BDP-a između 2010. godine i 2018. godine. Nezaposlenost je pala s preko 17% 2013. godine na oko 8 % što je u skladu s prosjekom unije.
4. Hrvatski bankovni sustav je visoko likvidan, profitabilan i dobro kapitaliziran uz stopu ukupnog kapitala od 22,6 % u ožujku 2019. godine. Hrvatska narodna banka nadzire

¹² ESB završio sveobuhvatnu procjenu pet hrvatskih banaka, dostupno na : <https://euro.hnb.hr/-/hp05062020> [25. srpanj 2021.]

¹³ Close cooperation and direct supervision of European Central Bank over Croatian banks, dostupno na: https://www.cms-lawnow.com/ealerts/2020/12/close-cooperation-and-direct-supervision-of-european-central-bank-over-croatian-banks?cc_lang=en [27. srpanj 2021.]

financije, te primjenjuje preporuke Europske središnje banke i Europskog nadzornog tijela za bankarstvo.

5. U kontekstu Europskog semestra, Komisija i Vijeća prate, ocjenjuju i izdaju preporuke u vezi gospodarske politike Republike Hrvatske uzimajući u obzir potrebu rješavanja strukturnih slabosti i smanjivanja makroekonomskih ravnoteža.
6. Tijekom proteklih nekoliko mjeseci vođeni su konstruktivni razgovori s ESB-om, Komisijom, državama članicama europodručja i Danskom o nužnim elementima za ulazak u Europski tečajni mehanizam.¹⁴

Hrvatska se ovim pismom obvezuje također preuzeti određene obveze prije ulaska u Europski tečajni mehanizam. Obveze koje Hrvatska preuzima su sljedeće:

1. Dodatno osnažiti nadzor banaka uspostavljanjem bliske suradnje s ESB-om. To se odnosi na aktivnosti za izvršenje sveobuhvatnog ocjenjivanja, te sudjelovanje i dobro funkcioniranje Hrvatske u bankovnoj uniji. Zahtjev za uspostavu bliske suradnje s ESB-om poslan je 27. svibnja 2019. godine.
2. Razviti makroprudencijalni okvir osiguranjem pravne osnove za provođenje mjera usmjerenih na zajmoprince kao dodatka postojećih mjera temeljnima na kapitalu
3. Ojačati okvir za borbu protiv pranja novca putem ranijeg donošenja zakonodavstva kojim se prenosi i u potpunosti implementira peta direktiva o sprečavanju pranja novca (AMLS direktiva)
4. Poboljšati prikupljanje, izradu i diseminacije statističkih podataka. (Diseminaciju čine aktivnosti službene statistike)
5. Poboljšati upravljanje u javnom sektoru putem: odgovornijeg upravljanja imovinom u državnom vlasništvu prodajom imovine koja nije od posebnog interesa, veće učinkovitosti, racionalizacije i daljnje pravne harmonizacije i depolitizacije
6. Umanjiti administrativno i financijsko opterećenje smanjivanjem ukupnog broja parafiskalnih davanja, administrativnih obveza za poduzetnike i liberalizacijom odabranih profesionalnih usluga ¹⁵

¹⁴ Pismo namjere za uvođenje eura, dostupno na:
https://euro.hnb.hr/documents/2070751/2600163/hp04072019_RH_Pismo_namjere_ulazak_u_ERM-II_mehanizam_i_Akcijски_plan.pdf/94520ded-ba4a-4446-f5a8-efe2e1850ce0?t=1562657291529
[30. srpanj 2021.]

¹⁵ Pismo namjere za uvođenje eura, dostupno na:
https://euro.hnb.hr/documents/2070751/2600163/hp04072019_RH_Pismo_namjere_ulazak_u_ERM-

3.3. Ulazak Hrvatske u europski tečajni mehanizam

Ulazak Hrvatske u tečajni mehanizam realiziran je 10. srpnja 2020. godine, istovremeno je uspostavljena bliska suradnja između Hrvatske narodne banke i Europske središnje banke, čime je Hrvatska pristupila bankovnoj uniji. Ovo je vrijeme u kojem se od Hrvatske zahtjeva ispunjenje kriterija nominalne konvergencije, te je ona pod povećalom Europske monetarne zajednice. Hrvatska je ušla u EMR II s utvrđenim središnjim paritetom između kune i eura koji iznosi 7,53450 kuna za jedan euro. Standardna fluktuacija može se kretati 15 posto u pozitivnom ili negativnom smjeru što znači da raspon u kojem se tečaj može kretati iznosi od 6,40433 do 8,66467 kuna za euro¹⁶.

Guverner Boris Vujčić je izjavio da postoje tzv. kriterij nominalne konvergencije koje zemlje tijekom dvije godine u tečajnom mehanizmu u kojem smo ušli moraju ispuniti, a to su: stopa inflacije, kamatne stope, budžetski deficit koji ne smije biti veći od 3% BDP-a i javni dug koji se mora smanjivati prema razini od 60% po jedno dvadesetini razlike između sadašnje razine javnog duga i 60%. Kao peti kriterij treba održavati stabilni tečaj oko središnjeg pariteta. Njegova očekivanja su da će unatoč korona krizi doći do snažnog oporavka, te da će Hrvatska uspjeti ispuniti zadane kriterije¹⁷.

Pred Hrvatskom se dakle nalazi dvogodišnje razdoblje sudjelovanja u tečajnom mehanizmu, tijekom kojeg se treba zadovoljiti pet maastrichtskih kriterija nominalne konvergencije. Riječ je o dva fiskalna kriterija – proračunskom manjku i dugu, inflacijskom kriteriju, kriteriju kamatnih stopa te kriteriju stabilnosti tečaja. Uvodna riječ predsjednika Vlade Andreja Plenkovića za Nacionalni plan zamjene kune eurom govori o zadovoljavanju svih makroekonomskih veličina od 2016. godine po zadanim kriterijima. Kako tad nismo bili uključeni u ERM II, formalno nismo mogli ispuniti jedino kriterij stabilnosti tečaja. Aktualna kriza u velikoj će mjeri otežati ispunjavanje fiskalnih kriterija, ali i dalje će se Vlada držati toga

[II mehanizam i Akcijski plan.pdf/94520ded-ba4a-4446-f5a8-efe2e1850ce0?t=1562657291529](#) [30. srpanj 2021.]

[30. srpanj 2021.]

¹⁶ Republika Hrvatska ušla u europski tečajni mehanizam, a HNB u blisku suradnju s Europskom središnjom bankom, dostupno na: <https://mfin.gov.hr/vijesti/republika-hrvatska-usla-u-europski-tecajni-mehanizam-a-hnb-u-blisku-suradnju-s-europskom-sredisnjom-bankom/3079> [05. kolovoza 2021.]

¹⁷ Uvođenje eura u Republici Hrvatskoj, Gostovanje guvernera HNB-a u Dnevniku Nove Dostupno na: https://euro.hnb.hr/-/hi11072020_vujcic_novatv [30. srpanj 2021.]

da u 2021. godini proračunski manjak spusti ispod kritične razine od 3 posto BDP-a, a omjer javnog duga i BDP-a vrata na silaznu putanju kako bi zadovoljili fiskalne kriterije.

Tablica 2. Bruto domaći proizvod prema rashodnoj metodi, realne stope rasta, odnos prema istom tromjesečju prethodne godine

	2020.				2021.
	I. – III.	IV. – VI.	VII. – IX.	X. – XII.	I. – III.
Konačna potrošnja	2,1	-9,8	-4,6	-2,6	-0,3
Kućanstva	0,7	-14,0	-7,5	-4,5	-0,4
NPUSK	3,9	-1,0	0,5	-0,8	-1,4
Država	6,1	1,7	3,0	3,1	0,2
Bruto investicije u fiksni kapital	3,1	-14,7	-3,0	4,2	4,6
Izvoz roba i usluga	-2,0	-40,7	-32,3	-9,8	-0,9
Robe (fob)	1,4	-10,4	-3,0	8,6	8,3
Usluge	-8,1	-66,9	-45,3	-35,0	-18,6
Uvoz roba i usluga	-5,0	-27,5	-14,1	-7,6	-2,1
Robe (fob)	-0,9	-24,5	-9,9	-3,6	1,0
Usluge	-23,5	-42,2	-33,3	-25,9	-19,7
Bruto domaći proizvod	0,9	-14,4	-10,1	-7,2	-0,7

izvor: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2021/12-01-01_01_2021.htm [7.rujan 2021.]

Tablica sadrži podatke s tromjesečnim BDP-om koji upućuje na kratkoročna gospodarska kretanja, dok je osnovna svrha obračuna tromjesečnog BDP-a izračun realne stope rasta. Procjena pokazuje da je tromjesečni BDP u prvom tromjesečju 2021. realno manji za 0,7% u odnosu na isto tromjesečje 2020. U većini kategorija BDP-a s rashodne strane vidljiv je realan pad, osim u potrošnji države, bruto investicijama u fiksni kapital i izvozu roba. To je četvrto tromjesečje zaredom kako je gospodarstvo palo, ali dosta manje u odnosu na prethodno tromjesečje u kojem je pad iznosio 7,2%¹⁸.

Ministar financija Zdravko Marić na rezultate tromjesečnog BDP-a za 2021. godinu stavljajući Hrvatsku u kontekst drugih zemalja članica EU, istaknuo je da su u prvom tromjesečju samo tri zemlje ostvarile gospodarski rast: Francuska, Litva i Slovačka, a Hrvatska je odmah nakon njih, dakle zemlja s najnižim padom u prvom tromjesečju. Inače BDP je na razini za cijelu EU u prvom tromjesečju prosječno pao za 1,8 posto.¹⁹

¹⁸ Prva procjena tromjesečnog bruto domaćeg proizvoda za prvo tromjesečje 2021., broj 12.1.1/1 Dostupno na: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2021/12-01-01_01_2021.htm [25. srpanj 2021.]

¹⁹ Marić: Ovih 0,7 posto pada smo planirali, sada idemo u plus, dostupno na: <https://vlada.gov.hr/vijesti/maric-ovih-0-7-posto-pada-smo-planirali-sada-idemo-u-plus/32216> [17. rujun 2021].

Marić je posebno apostrofirao dvije zemlje koje, poput Hrvatske, imaju iznadprosječni udio usluga u BDP-u, posebno turizma, i sličnu strukturu gospodarstva - Španjolsku i Portugal, koje su u prvom tromjesečju imale pad za više od četiri odnosno više od pet posto²⁰.

4. Nacionalni plan za zamjenu kune eurom

4.1. Zadaci i odgovornost pojedinih sudionika

Nacionalno vijeće za uvođenje eura osnovano je u svibnju 2018. godine, kojim predsjedava predsjednik Vlade Republike Hrvatske, a u čijem radu sudjeluju guverner HNB-a, ministri iz relevantnih resora te po jedan predstavnik Hrvatske udruge poslodavaca. Donosit će strateške smjernice povezane s pripremom za uvođenje eura te utvrditi rokove za dovršetak pojedinih aktivnosti.

Upravljački odbor bit će ustrojen od strane Nacionalnog vijeća te će mu biti izravno podređen, imat će zadaću na operativnoj razini nadzirati proces i usklađivati rad koordinacijskih odbora. Sastojat će se od tri člana, glavnoga koordinatora iz Ureda predsjednika Vlade RH, te po jednog predstavnika Ministarstva financija i HNB-a.

Koordinacijski odbori - nacionalno vijeće ustrojiti će šest koordinacijskih odbora. U radu tih odbora sudjelovat će predstavnici institucija nadležnih za provedbu aktivnosti iz djelokruga rada odbora.

- Koordinacijski odbor za zamjenu gotovog novca bit će zadužen za uspostavu suradnje među glavnim sudionicima u postupku opskrbe gospodarstva i građana novčanicama i kovanim novcem eura te povlačenja kuna iz optjecaja.
- Koordinacijski odbor za zakonodavne prilagodbe nadzirat će aktivnosti povezane s usklađivanjem nacionalnog zakonodavstva za uvođenje nove valute.
- Koordinacijski odbor za prilagodbu opće države treba, među ostalim, omogućiti nesmetan prijelaz javnih financija i državne statistike na euro te osigurati da sva tijela koja su uključena u sektor opće države na vrijeme prilagode svoje informatičke i računovodstvene sustave za poslovanje u novoj valuti.

²⁰ Marić: Ovih 0,7 posto pada smo planirali, sada idemo u plus, dostupno na: <https://vlada.gov.hr/vijesti/maric-ovih-0-7-posto-pada-smo-planirali-sada-idemo-u-plus/32216> [17. rujna 2021].

- Koordinacijski odbor za prilagodbu financijskog sustava nadzirat će provođenje prilagodbi nužnih za uspješnu tranziciju financijskog sustava na euro, što među ostalim uključuje pripremu financijskih institucija za primjenu pravila o dvojnomo iskazivanju cijena, prilagodbu njihovih informatičkih sustava za uvođenje eura, konverziju vrijednosti financijskih instrumenata (depoziti, krediti, dionice, obveznice, udjeli u investicijskim i mirovinskim fondovima) iz kuna u eure te aktivnosti u dijelu sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma.
- Koordinacijski odbor za prilagodbu gospodarstva i zaštitu potrošača bavit će se pripremom nefinancijskog sektora gospodarstva za uvođenje nove valute.
- Koordinacijski odbor za komunikaciju organizirat će opsežnu informativnu kampanju čiji je cilj upoznati cjelokupnu javnost sa svim bitnim činjenicama povezanima s postupkom uvođenja eura²¹.

4.2. Tijek procesa zamjene valute

U ovom dijelu rada objašnjava se proces kojim Vlada Republike Hrvatske i Hrvatska narodna banka planiraju zamijeniti hrvatsku kunu eurom.

Velimir Šonje tvrdi da je konverzija prilikom uvođenja eura neutralna, što znači da se kune pretvaraju u eure po istom tečaju za svu imovinu, obveze (čak i one s valutnom klauzulom) i financijske tokove kao što su plaća i zarada. Dakle, prilikom uvođenja eura u Hrvatsku, sve mora biti preračunano u vrijednost eura po istom određenom tečaju. S tim se eliminira da neki na konverziji valuta zarade a neki izgube, što bi potaknulo nepovjerenje u tolikoj mjeri da se kuna nikad ne bih zamijenila eurom²².

Banke će obavljati najveći dio zamjene gotovog novca za građane i poduzeća. Četiri mjeseca prije dana uvođenja eura HNB će početi opskrbljivati poslovne banke novčanicama eura, a kovanim novcem najranije tri mjeseca prije uvođenja eura.

„Fina i Hrvatska pošta d.d. kunski će gotov novac mijenjati u eure u svim poslovnicama bez naknade, a u sljedećih će šest mjeseci tu uslugu pružati samo banke, pri čemu će imati pravo

²¹ Nacionalni plan zamjene hrvatske kune eurom, dostupno na : <https://mfin.gov.hr/vijesti/donesen-nacionalni-plan-zamjene-hrvatske-kune-eurom/3126> [23. srpanj 2021.]

²² Šonje V. (2017.) Ekonomski lab, Vodič kroz strah od eura. Dostupno na : <https://arhivanalitika.hr/blog/vodic-kroz-strah-od-eura/> [09. rujna 2021.]

zaračunavati naknadu. Nakon što istekne godina dana od dana uvođenja eura, banke će prestati pružati uslugu konverzije. Preostale novčanice i kovani novac kuna građani će moći mijenjati isključivo kod HNB-a, koji će to činiti bez naknade, i to novčanice bez vremenskog ograničenja, a kovani novac do isteka tri godine od dana uvođenja eura. “²³

Važno je napomenuti da se građanima ne isplati samostalno u mjenjačnicama ili banci mijenjati kune u eure, prije službenog uvođenja eura, jer će tada platiti naknadu. Najpogodnije je pričekati službenu objavu o uvođenju eura kako bi konvertirali kune u eure po određenom tečaju potpuno besplatno.

4.2.1. Konverzija depozita i kredita

Banke će moći odrediti koliko će gotovine (kunske štednje građana) konvertirati po jednoj transakciji bez naknade, ali ne na razini manjoj od 100 novčanica i 100 kovanica. Način da se to izbjegne je polaganjem kunske gotovine na račun banke, gdje će se ona bez ograničenja konvertirati u eure.

„Sva kunska sredstva na tekućim, žiroračunima i štednim računima u bankama pretvorit će se u eure na dan uvođenja eura prema fiksnom tečaju konverzije. Pretvaranje sredstava na računima u bankama iz kuna u eure logistički je mnogo jednostavnije od fizičke zamjene novčanica i kovanog novca, pa stoga u ovom slučaju neće biti potrebno primijeniti prijelazno razdoblje. Od dana uvođenja eura svi krediti nominirani u kunama i krediti s valutnom klauzulom u eurima smatrat će se kreditima u eurima, pri čemu će se iznosi iskazani u kunama u kuskim kreditima preračunavati u eure primjenom fiksnog tečaja konverzije. Kada je riječ o kreditima s fiksnom kamatnom stopom, uvođenjem eura kamatna stopa neće se mijenjati. Kod kredita koji su ugovoreni s promjenjivom kamatnom stopom, na dan uvođenja eura postojeći parametri bit će prema potrebi modificirani, što će biti regulirano zakonom o euru²⁴“.

²³ Nacionalni plan zamjene hrvatske kune eurom, dostupno na : <https://mfin.gov.hr/vijesti/donesen-nacionalni-plan-zamjene-hrvatske-kune-eurom/3126> [23. srpanj 2021.]

²⁴ Nacionalni plan zamjene hrvatske kune eurom, dostupno na : <https://mfin.gov.hr/vijesti/donesen-nacionalni-plan-zamjene-hrvatske-kune-eurom/3126> [23. srpanj 2021.]

4.2.2. Zaštita potrošača

Građani će još u prva dva tjedna nakon uvođenja eura za robu ili usluge moći plaćati u kunama ukoliko ih nisu stigli zamijeniti za eure ili u eurima za slučaju da su to već učinili, ali će za povrat novca dobivati isključivo eure.

„Prva dva tjedna počevši od dana uvođenja eura u optjecaju će istodobno biti gotov novac kuna i eura. To znači da će građanima tijekom tog prijelaznog razdoblja biti dopušteno plaćanje gotovim novcem u objema valutama. S druge strane, trgovine i ostala poduzeća građanima će vraćati isključivo eure. Nakon isteka dva tjedna euro će postati jedino zakonsko sredstvo plaćanja u Hrvatskoj.“²⁵

Zaštita potrošača prilikom uvođenja eura je jedna od najbitnijih stvari kako se ne bi osjećali prevarenima. Posebnu pažnju treba obratiti na sprječavanje „zaokruživanja cijena“. Košta li neki proizvod 7,20 hrvatskih kuna, prema središnjem tečaju od 7,53450 njegova vrijednost treba iznositi 0,96 eura, a nikako 1 euro. Nakon što započne razdoblje dvojnog optjecaja Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja organizirat će detaljno praćenje cijena i etičnosti poslovanja, te o tome redovito izvještavati javnost. Nepravilnosti koje primijete građani također će se moći javno objavljivati na popisima za lošu poslovnu praksu.

„Uvođenje eura neka bi poduzeća mogla pokušati iskoristiti da povećaju cijene. Vlada RH stoga će veliku pozornost posvetiti mjerama za zaštitu potrošača. Ključnu ulogu u tome imat će dvojno iskazivanje cijena. Naime, u razdoblju od 30 dana nakon odluke Vijeća o uvođenju eura u Hrvatskoj do 12 mjeseci nakon dana uvođenja eura poduzeća će biti dužna cijene iskazivati u objema valutama. Javno će se objaviti ime trgovca ili pružatelja usluga koji je neopravdano povećao cijene odnosno neispravno ih preračunao u novu valutu (ime će se naći na crnoj listi).“²⁶

²⁵ Nacionalni plan zamjene hrvatske kune eurom, dostupno na : <https://mfin.gov.hr/vijesti/donesen-nacionalni-plan-zamjene-hrvatske-kune-eurom/3126> [23. srpanj 2021.]

²⁶ Nacionalni plan zamjene hrvatske kune eurom, dostupno na : <https://mfin.gov.hr/vijesti/donesen-nacionalni-plan-zamjene-hrvatske-kune-eurom/3126> [23. srpanj 2021.]

Tablica 3. Tijek procesa zamjene valute

Vrijeme	Aktivnost
PRIPREMNO RAZDOBLJE	
šest mjeseci prije uvođenja eura	<ul style="list-style-type: none"> • Vijeće EU-a odlučuje da Hrvatska zadovoljava potrebne uvjete za uvođenje eura i utvrđuje devizni tečaj po kojemu će se izvršiti konverzija kuna u eure; odluka se najčešće donosi u srpnju, dakle nepunih šest mjeseci prije dana uvođenja eura. <p>Počinje se provoditi javna kampanja kojom se građane poziva da višak gotovog novca kuna pohrane na kunske račune kod banaka te im se objašnjava da nema potrebe da pretvaraju kune u eure prije službenog uvođenja eura.</p>
pet mjeseci prije uvođenja eura	Počinje razdoblje obveznoga dvojnog iskazivanja cijena.
četiri mjeseca prije uvođenja eura	HNB počinje opskrbljivati banke novčanicama eura (predopskrba).
(najranije) tri mjeseca prije uvođenja eura	HNB počinje opskrbljivati banke kovanim novcem eura i centa (predopskrba)
mjesec dana prije uvođenja eura	<p>Banke počinju opskrbljivati poduzeća, Finu i Hrvatsku poštu d.d. novčanicama i kovanim novcem eura (posredna predopskrba).</p> <p>Počinje prodaja kompleta kovanog novca eura i centa građanima u bankama i poslovnicama Fine i Hrvatske pošte d.d.</p>
RAZDOBLJE DVOJNOG OPTJECAJA	
dan uvođenja eura	<p>Počinje fizička zamjena novčanica i kovanog novca kuna za eure u bankama i poslovnicama Fine i Hrvatske pošte d.d. bez naknade.</p> <p>Počinje dvotjedno razdoblje dvojnog optjecaja, tijekom kojega kuna i euro imaju status zakonskog sredstva plaćanja.</p> <p>Kunska sredstva na računima kod banaka u cijelosti se pretvaraju u eure.</p> <p>Svi krediti nominirani u kunama smatraju se kreditima u eurima.</p>

dva tjedna nakon uvođenja eura	Završava razdoblje dvojnog optjecaja; euro postaje jedino zakonsko sredstvo plaćanja i službena valuta u Republici Hrvatskoj.
RAZDOBLJE NAKON ZAVRŠETKA DVOJNOG OPTJECAJA	
šest mjeseci nakon uvođenja eura	Fina i Hrvatska pošta d.d. prestaju pružati uslugu zamjene gotovog novca. Završava razdoblje u kojemu su građani mogli mijenjati gotov novac u bankama bez naknade te počinje razdoblje od sljedećih šest mjeseci tijekom kojeg banke imaju pravo zaračunavati naknadu za uslugu zamjene gotovog novca.
godinu dana nakon uvođenja eura	Banke u potpunosti prestaju pružati uslugu zamjene gotovog novca. Zamjena gotovog novca moguća je samo kod HNB-a, koji će to činiti bez naknade, i to novčanice bez vremenskog ograničenja, a kovani novac do isteka tri godine od dana uvođenja eura. Završava razdoblje obveznoga dvojnog iskazivanja cijena.

izvor: <https://mfin.gov.hr/vijesti/donesen-nacionalni-plan-zamjene-hrvatske-kune-eurom/3126>

[7.rujan 2021.]

5. Analiza stajališta građana Republike Hrvatske o uvođenju eura temeljem ankete

Anketu o stajalištima građana o uvođenju eura provela je agencija „Ipsos“ za uporabu Hrvatskoj narodnoj banci. Rezultati ankete javnosti su objavljeni 19. ožujka 2021. godine. Anketiranje se provodilo telefonskim pozivima od 22. veljače do 01. ožujka 2021. godine, u pojedinačnom trajanju od oko 9 minuta. Stopa odaziva ispitanika iznosila je 31%. Anketa sadrži podatke za kolovoz 2018. godine, veljaču 2019 godine., ožujak 2020.godine i ožujak 2021. godine. Cilj ankete je bio preispitati: korištenje eura u RH od strane građana, informiranost o uvođenju eura u RH, te stavove i očekivanja građana o uvođenju eura u RH²⁷.

²⁷ Dostupno na :

https://euro.hnb.hr/documents/2070751/3787675/hn19032021_Istrazivanje_javnog_mnijenja_o_uvodjenju_eura_ozujak_2021.pdf/982ae068-726a-c15f-7932-2d06b46bdb7b?t=161616708300 [17. rujna 2021.]

Graf 1. Demografska struktura uzorka

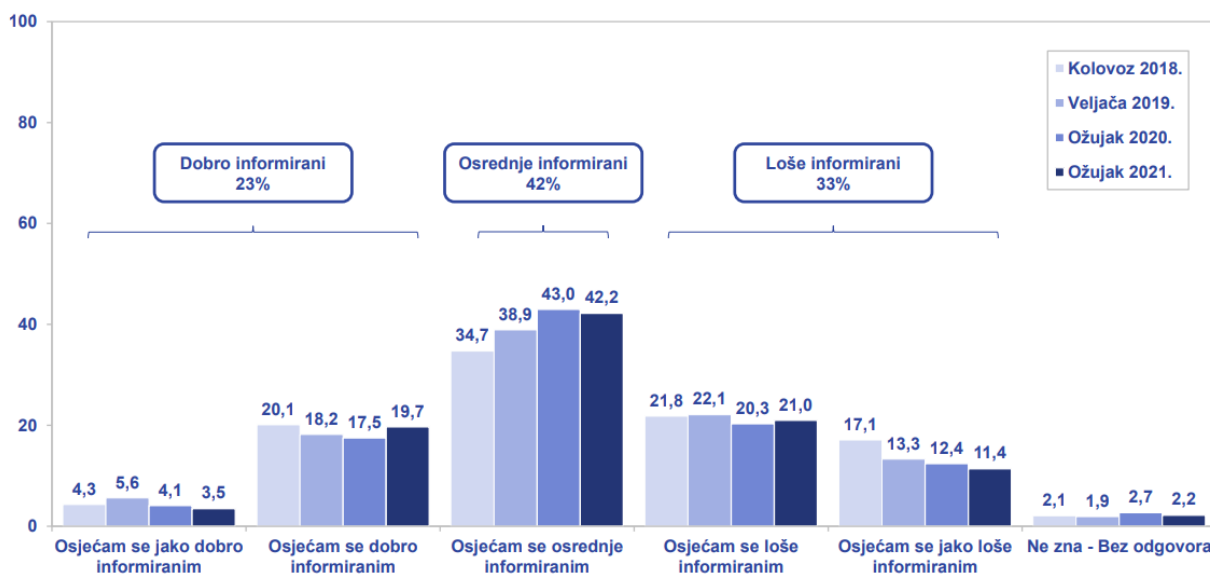
		N	%
Total		1000	100%
Spol	Muški	486	49%
	Ženski	514	51%
Dob	Do 30 godina	188	19%
	Od 31 do 44	210	21%
	Od 45 do 60	281	28%
	Više od 60	321	32%
Obrazovanje	Osnovna škola	196	20%
	Srednja škola	580	58%
	Više i visoko	224	22%
Tip naselja	Grad	610	61%
	Selo	390	39%
Regija	Zagreb i okolica	275	27%
	Sjeverna Hrvatska	172	17%
	Slavonija	158	16%
	Banovina, Kordun, Lika	75	7%
	Sjeverno primorje	121	12%
	Dalmacija	200	20%

izvor:

https://euro.hnb.hr/documents/2070751/3787675/hn19032021_Istrazivanje_javnog_mnijenja_o_uvodjenju_eura_ozujak_2021.pdf/982ae068-726a-c15f-7932-2d06b46bdb7b?t=1616167083008 [7.rujan 2021.]

U anketi je sudjelovalo ukupno 1000 nasumice odabranih ispitanika u dobi od 18 do 79 godina s područja Republike Hrvatske. Od toga više žena njih 514 (51%), i 486 muškarca (49%). Najviše ispitanika koji su pristupili anketi je u dobi od preko 60 godina koji čine 32%. Većinski su anketirani ispitanici iz grada kojih ima 610 ili 61 posto, naspram 390 ispitanika sa sela koji čine 39%. Geografski gledano najviše ispitanika je iz Zagreba i okolice (27%), zatim iz Dalmacije (20%) , Sjeverne Hrvatske (17%), Slavonije (16%), Sjevernog primorja (12%) i Banovine, Korduna i Like (7%).

Graf 2. Samoprocjena informiranosti o učincima uvođenja eura

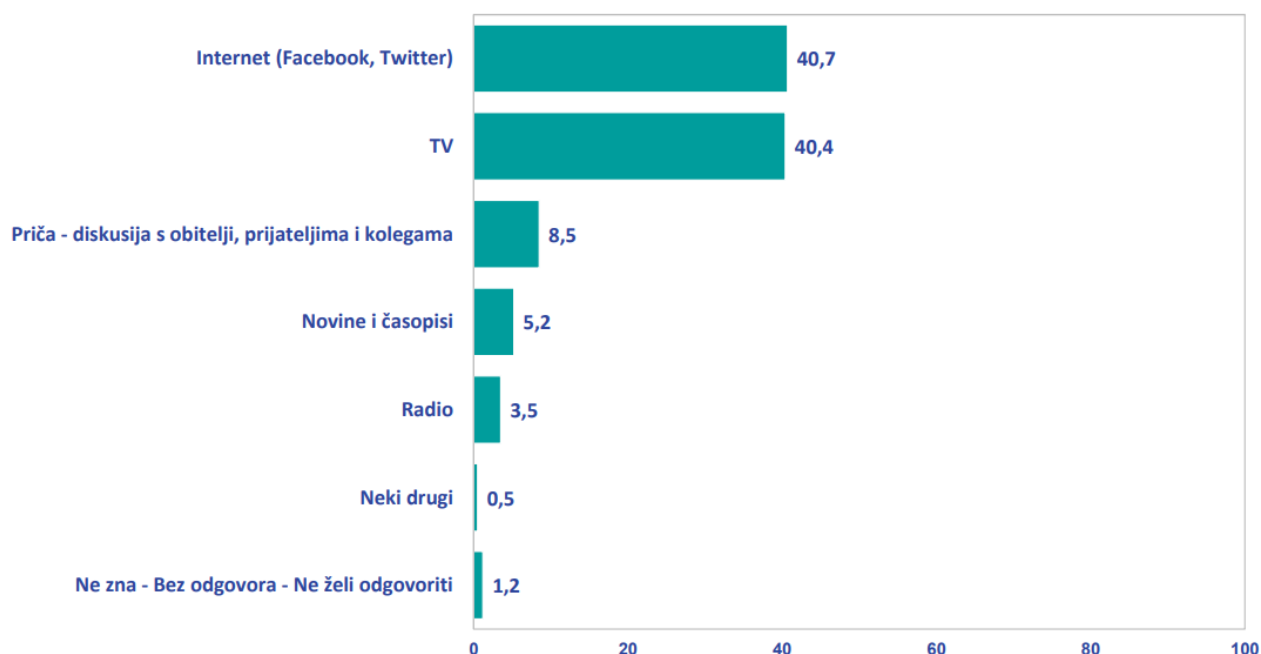
izvor:

https://euro.hnb.hr/documents/2070751/3787675/hn19032021_Istrazivanje_javnog_mnijenja_o_uvodjenju_eura_ozujak_2021.pdf/982ae068-726a-c15f-7932-2d06b46bdb7b?t=1616167083008 [7.rujan 2021.]

Graf je rezultat odgovora svih ispitanika na pitanje „U kojoj mjeri ste informirani o mogućim učincima uvođenja eura u Hrvatskoj?“

Prema odgovorima građana možemo zaključiti da se 2021. godine najviše ispitanika, odnosno 42,02% osjeća osrednje informirano, zatim loše informirani čine 33% i najmanje je onih koji smatraju da su dobro ili jako dobro informirani kojih ima ukupno 23%. U 2020. godini u odnosu na prethodne godine (2019. i 2018.) porastao je broj osrednje informiranih, te je pao broj loše informiranih, ali i onih dobro informiranih. U istraživanju 2021. godine imamo manji postotak osrednje informiranih, ali veći postotak onih dobro i loše informiranih. Rezultati ukazuju da treba provoditi aktivnosti kako bi se broj loše informiranih dodatno smanjio, te povećao broj dobro informiranih u odnosu na prethodne godine.

Graf 3. Izvori informiranja o uvođenju eura

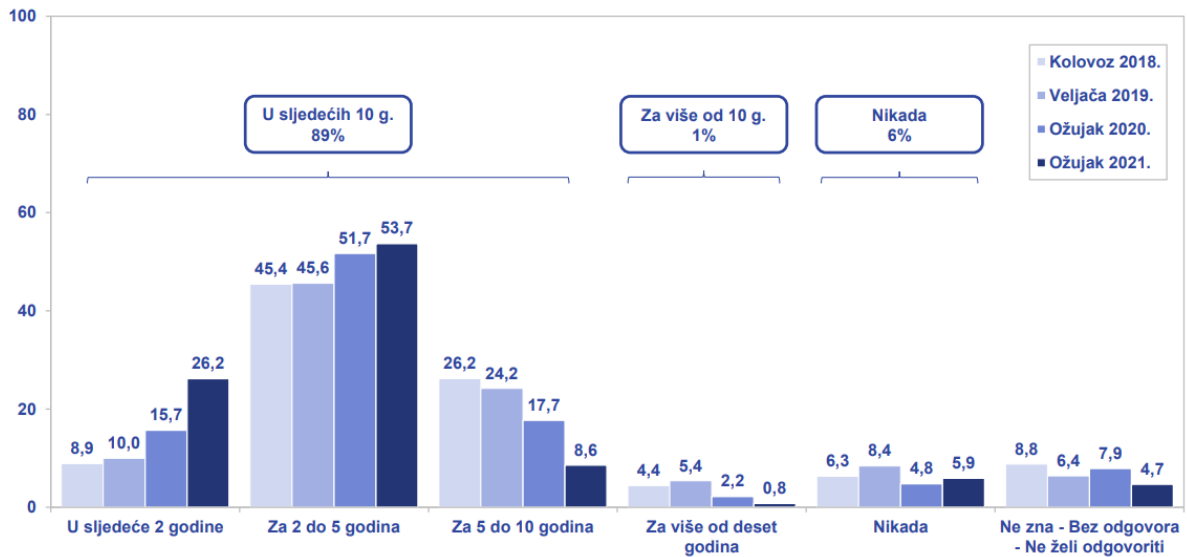
izvor:

https://euro.hnb.hr/documents/2070751/3787675/hn19032021_Istrazivanje_javnog_mnjenja_o_uvođenju_eura_ozujak_2021.pdf/982ae068-726a-c15f-7932-2d06b46bdb7b?t=1616167083008 [7.rujan 2021.]

Graf je rezultat odgovora svih ispitanika na pitanje „Iz kojih izvora uobičajeno crpите informacije o uvođenju eura u Hrvatskoj?“

Najviše informacija o euru građani RH čuju na: internetu (40,7%), televiziji (40,4%), putem priča i razgovora s obitelji, prijateljima i kolegama (8,5%), iz novina i časopisa (5,2%), s radija (3,5%), ostalo (0,4%), ne zna ili ne želi odgovoriti (1,2%). Može se zaključiti da se s objavama na internetu i televiziji može najbrže i najviše informirati građane, dok treba pridodati važnosti novinama i radiju kako bi se putem njih potaknula dodatna informiranost za građane koji koriste isključivo njih kao medije za izvor informacija.

Graf 4. Očekivanja kada će RH uvesti euro

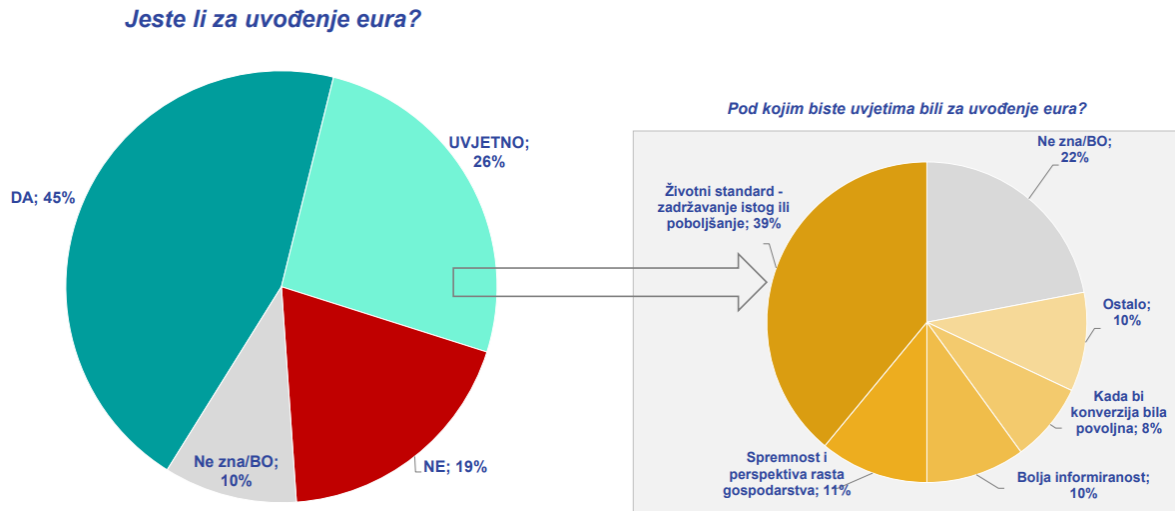
izvor:

https://euro.hnb.hr/documents/2070751/3787675/hn19032021_Istrazivanje_javnog_mnijenja_o_uvodjenju_eura_ozujak_2021.pdf/982ae068-726a-c15f-7932-2d06b46bdb7b?t=1616167083008 [7.rujan 2021.]

Graf je rezultat odgovora svih ispitanika na pitanje: „Kada očekujete da će Hrvatska uvesti euro?“

Euro u Hrvatskoj u sljedeće dvije godine očekuje 26,2% ispitanika, za 2-5 godina 53,7 % ispitanika, za 5-10 godina 8,6 % ispitanika, za više od 10 godina 0,8% ispitanika, 5,9 % ispitanika misli da euro nikad neće biti uveden, te građana bez odgovora ili koji ne žele odgovoriti je 4,7%. Vlada Republike Hrvatske i HNB planiraju uvesti euro već 1.1.2023. godine, zbog čega slijedi da raste broj očekivanja sve ranijeg uvođenja eura.

Graf 5. Podrška uvođenju eura

izvor:

https://euro.hnb.hr/documents/2070751/3787675/hn19032021_Istrazivanje_javnog_mnijenja_o_uvodjenju_eura_ozujak_2021.pdf/982ae068-726a-c15f-7932-2d06b46bdb7b?t=1616167083008 [7.rujan 2021.]

Graf je rezultat odgovora svih ispitanika na pitanje: „ Jeste li za uvođenje eura?“

Od 1000 ispitanika 45% se izjasnio da želi uvođenje eura, dok je „ne“ na isto pitanje odgovorilo 19%. Značajan dio onih koji su za uvođenje eura ove godine uzrokovan je postojećom COVID-19 krizom. Bitan dio postotka od čak 26% čine oni koji bi bili za uvođenje eura pod nekim od uvjeta:

- životni standard - zadržavanje istog ili poboljšanje (39%)
- ne zna (22%)
- spremnost i perspektiva rasta i gospodarstva (11%)
- bolja informiranost (10%)
- ostalo (10%)
- da konverzija bude povoljnija (8%)

Graf prikazuje da postoji najviše građana koji žele uvođenje eura, te odmah iza njih postoje građani koji bi ga htjeli uvesti ako bi utjecao samo pozitivno, odnosno tako da omogući bolje uvjete i poboljšanja za životni standard u RH. Najveći strah ljudima kod uvođenja eura čine povećanje cijena (zaokruživanje cijena) i manji prihodi. Upravo zbog toga je važno povećati informiranost ljudi o euru i njegovim beneficijama kako za građane, tako i za poduzetnike, te

umanjiti negativni utjecaj straha za neopravdanom inflacijom, već pružiti maksimalnu zaštitu potrošačima. Prema izvoru eurobarometra euro u državama članicama uvijek dobije veću podršku u roku od 3 godine nakon njegova uvođenja.

Graf 6. Podrška uvođenju eura - prema demografiji

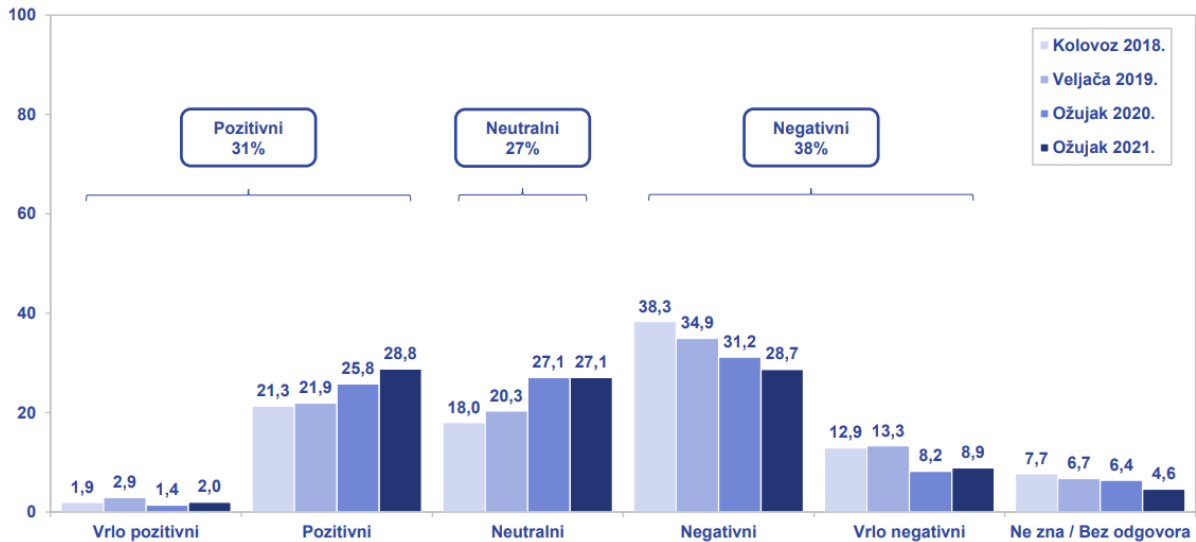
		N	Da	Ne	Uvjetno	Ne zna - Bez odgovora - Ne želi odgovoriti
Total		1000	45%	19%	26%	10%
Spol	Muški	486	46%	20%	25%	9%
	Ženski	514	43%	18%	28%	11%
Dob	Do 30 godina	188	38%	21%	32%	9%
	Od 31 do 44	210	41%	18%	33%	8%
	Od 45 do 60	281	45%	19%	25%	11%
	Više od 60	321	50%	18%	20%	12%
Obrazovanje	Osnovna škola	196	42%	26%	15%	17%
	Srednja škola	580	43%	19%	29%	9%
	Više i visoko	224	50%	14%	29%	7%
Tip naselja	Grad	610	44%	20%	24%	12%
	Selo	390	45%	18%	31%	6%
Regija	Zagreb i okolica	275	47%	14%	29%	10%
	Sjeverna Hrvatska	172	56%	17%	20%	7%
	Slavonija	158	39%	24%	23%	14%
	Banovina, Kordun, Lika	75	49%	13%	30%	8%
	Sjeverno primorje	121	36%	24%	29%	11%
	Dalmacija	200	39%	22%	28%	11%

izvor:

https://euro.hnb.hr/documents/2070751/3787675/hn19032021_Istrazivanje_javnog_mnijenja_o_uvodjenju_eura_ozujak_2021.pdf/982ae068-726a-c15f-7932-2d06b46bdb7b?t=1616167083008 [7.rujan 2021.]

Euro u Hrvatskoj ima veću potporu od muške populacije od kojih se 46% izjasnilo pozitivno, a 20% muškaraca se protivi euru. Kod žena podršku je dalo 43%, dok je 18% žena bez podrške euru. Najveću potporu euro je dobio od ispitanika u dobi većoj od 60 godina, njih 50%, a iza njih najveću potporu su dali oni u dobi od 45 do 60 godina koji čine 45%. Najviše se protive mlađi ispitanici do 30 godina koji čine 21%, i oni zrelije dobi od 31 do 44 godina kojih je 18%. S aspekta obrazovanja, euro ima najveću podršku kod onih više i visoko obrazovanih od 50%, a zatim kod građana sa završenom srednjom školom od 43%, dok su eurom najmanje zadovoljni ljudi s osnovnoškolskom spremom. Razlika kod grada i sela je vrlo mala. Regije u kojima je euro pridobio najveću podršku su redom: Sjeverna Hrvatska (56%), Banovina, Kordun i Lika (49%), Zagreb i okolica (47%), Slavonija (39%), Sjeverno primorje (36%) i Dalmacija (22%).

Graf 7. Stav o učincima uvođenja eura

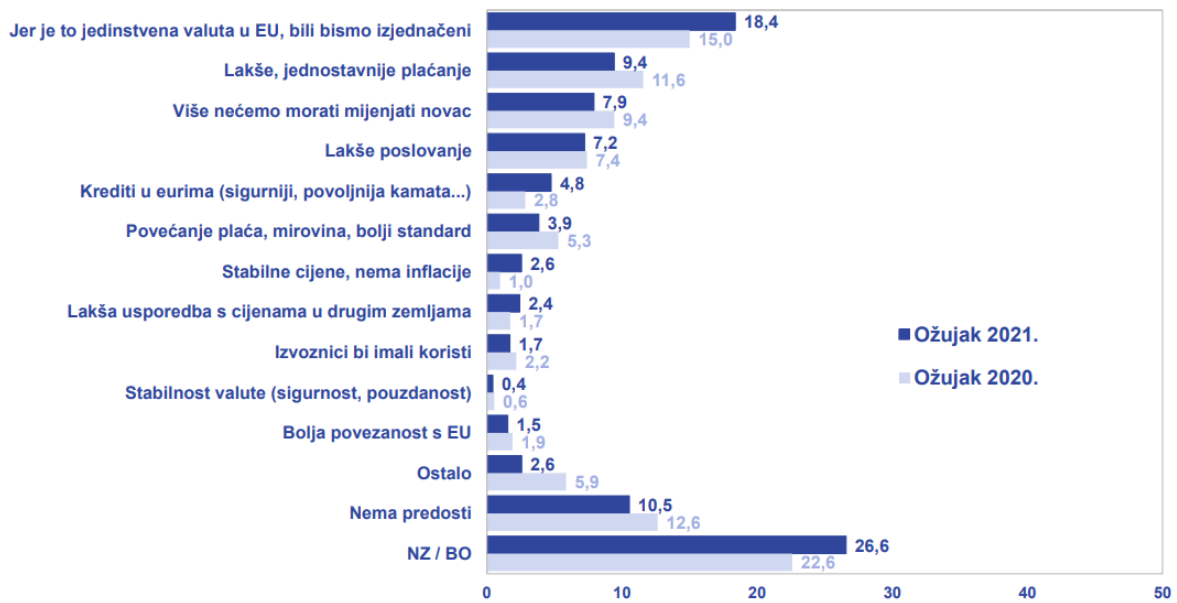
izvor:

https://euro.hnb.hr/documents/2070751/3787675/hn19032021_Istrazivanje_javnog_mnjenja_o_uvodjenju_eura_ozujak_2021.pdf/982ae068-726a-c15f-7932-2d06b46bdb7b?t=1616167083008 [7.rujan 2021.]

Graf je rezultat odgovora svih ispitanika na pitanje: „Prema Vašoj procjeni kakvi će biti učinci uvođenja eura u Hrvatskoj?“

U 2021. godini najviše ispitanika misli da će euro imati pozitivne učinke (28,8%), zatim: negativne (28,7%), neutralne (27,1%), vrlo negativne (8,9%), bez odgovora (4,6%) i vrlo pozitivni čine (2,0%). Odgovor da će uvođenje eura imati pozitivne učinke zabilježio je tijekom 2021. godine rast od 3% u odnosu na prošlu 2020. godinu.

Graf 8. Prednosti uvođenja eura- spontani odgovor

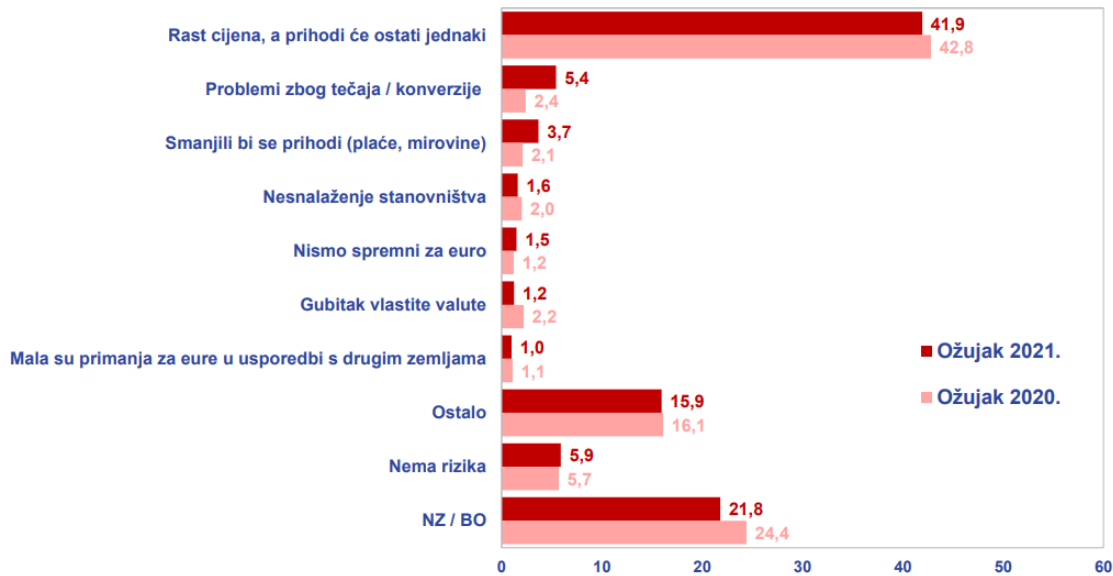
izvor:

https://euro.hnb.hr/documents/2070751/3787675/hn19032021_Istrazivanje_javnog_mnijenja_o_uvodjenju_eura_ozujak_2021.pdf/982ae068-726a-c15f-7932-2d06b46bdb7b?t=1616167083008 [7.rujan 2021.]

Graf je rezultat odgovora svih ispitanika na pitanje: “Koja bi bila najveća prednost uvođenja eura u Hrvatskoj?”

Negativno je što je odgovor onih koji „ne znaju /ne žele se izjasniti“, u rastu prema odnosu na ožujak 2020. godine, što ostavlja priliku da se s informiranosti smanji taj postotak te pridobije veći broj građana koji će uvidjeti prednosti eura. Razliku naspram prošle godine čini odgovor da euro „nema prednosti“ koji je u padu od prošle godine za 2,1%. Najčešći odgovori nakon onih koji se nisu izjasnili su: izjednačenje sa EU (18,4%), lakše i jednostavnije plaćanje (9,4%), eliminacija mjenjačkih aktivnosti (9,4%), lakše poslovanje (7,2%), sigurniji i bolji krediti u eurima (4,8%), povećanje plaća, mirovina, bolji standard (3,9%), stabilnost cijena (2,6%), ostalo (2,6%), lakša usporedba s drugim zemljama (2,4%), korist izvoznika (1,7%) i stabilnost valute (0,4%).

Graf 9. Rizici uvođenja eura - spontani odgovori

izvor:

https://euro.hnb.hr/documents/2070751/3787675/hn19032021_Istrazivanje_javnog_mnjenja_o_uvodjenju_eura_ozujak_2021.pdf/982ae068-726a-c15f-7932-2d06b46bdb7b?t=1616167083008 [7.rujan 2021.]

Graf je rezultat odgovora svih ispitanika na pitanje :“ Koja bi bila najveća prednost uvođenja eura u Hrvatskoj?“

U padu je mišljenje da će s uvođenjem eura narasti cijene, a prihodi ostati jednaki s 42,8 % od ožujka 2020 godine na 41,9% u ožujku 2021.godine, ali i dalje kao tijekom prethodnih godina to čini najveći strah kod građana, dok samo 5,9 % građana smatra da nema rizika. Druge rizike uvođenje eura nakon rasta cijena čine: problemi zbog tečaja/ konverzije (5,4%), smanjenje prihoda (3,7%), nesnalaženje stanovništva (1,6%), nespremnost na euro (1,5%), gubitak vlastite valute (1,2%) i mala primanja u usporedbi s drugim zemljama (1,0%). Ispitanici koji nisu znali ili željeli odgovoriti čine 24,4 %.

Graf 10. Podrška uvođenju eura - prema stavu o posljedicama ulaska u EU

		N	Da	Izričito ne	Uvjetno	NZ / BO
Total		1000	45%	19%	26%	10%
Prema Vašem mišljenju kako je pristupanje EU-u djelovalo na Hrvatsku	Pozitivno	570	57%	10%	23%	10%
	Ni pozitivno ni negativno	260	34%	23%	34%	9%
	Negativno	150	17%	44%	28%	11%
	NZ / BO	20	36%	35%	15%	14%

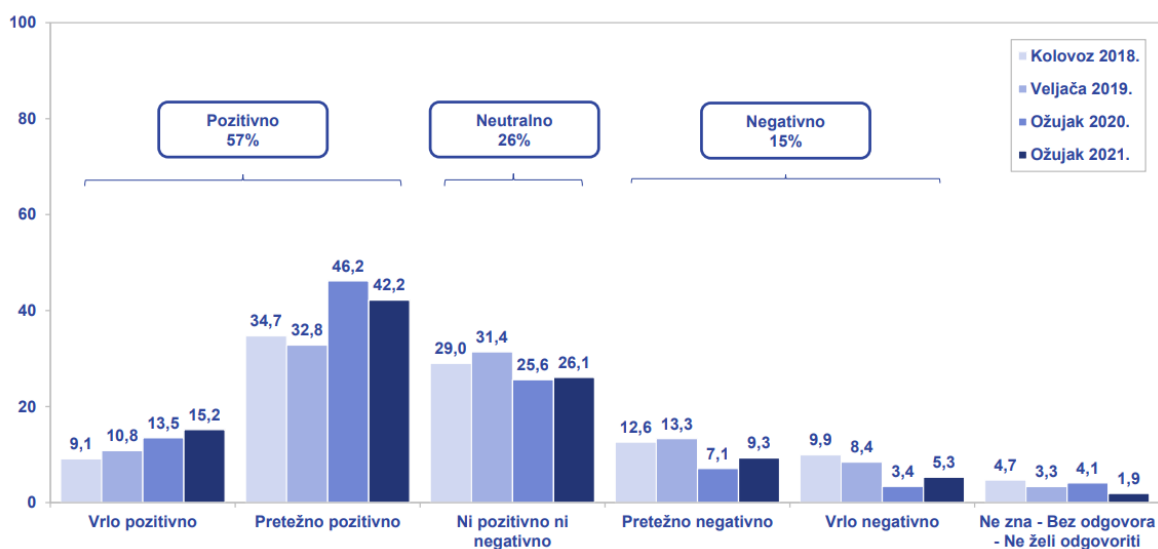
izvor:

https://euro.hnb.hr/documents/2070751/3787675/hn19032021_Istrazivanje_javnog_mnijenja_o_uvodjenju_eura_ozujak_2021.pdf/982ae068-726a-c15f-7932-2d06b46bdb7b?t=1616167083008 [7.rujan 2021.]

Graf je rezultat odgovora svih ispitanika na pitanje: „Prema Vašem mišljenju kako je pristupanje EU-u djelovalo na Hrvatsku?“

U 2021. godine pristupanje Hrvatske Europskoj Uniji ocijenilo je pozitivno 45%, a negativno 19% ispitanika, dok ih je s odgovorom uvjetno 26%, te 10% onih koji ne znaju ili ne žele odgovoriti na pitanje.

Graf 11. Stav o posljedicama ulaska u EU

izvor:

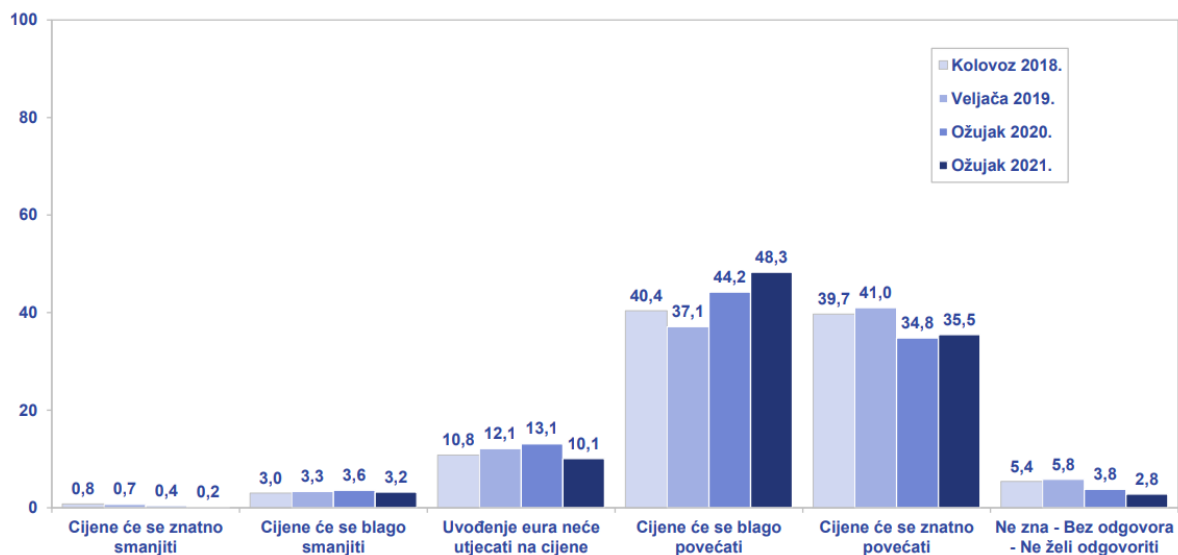
https://euro.hnb.hr/documents/2070751/3787675/hn19032021_Istrazivanje_javnog_mnijenja_o_uvodjenju_eura_ozujak_2021.pdf/982ae068-726a-c15f-7932-2d06b46bdb7b?t=1616167083008

[o uvodjenju eura ozujak 2021.pdf/982ae068-726a-c15f-7932-2d06b46bdb7b?t=1616167083008](https://euro.hnb.hr/documents/2070751/3787675/hn19032021_Istrazivanje_javnog_mnijenja_o_uvodjenju_eura_ozujak_2021.pdf/982ae068-726a-c15f-7932-2d06b46bdb7b?t=1616167083008) [7.rujan 2021.]

Graf je rezultat odgovora svih ispitanika na pitanje: „Prema Vašem mišljenju kako je pristupanje Europskoj uniji djelovalo na Hrvatsku?“

Ukupno 57% je pozitivnih odgovora o posljedicama ulaska u EU (vrlo pozitivnih i pretežno pozitivnih), zatim je 26% neutralnih (ni pozitivnih ni negativnih) i na posljertku 15% negativnih (pretežito negativnih i vrlo negativnih). Ispitanici koji ne znaju ili nisu htjeli odgovoriti čine 2,0%.

Graf 12. Stav o uvođenju eura na cijene

izvor:

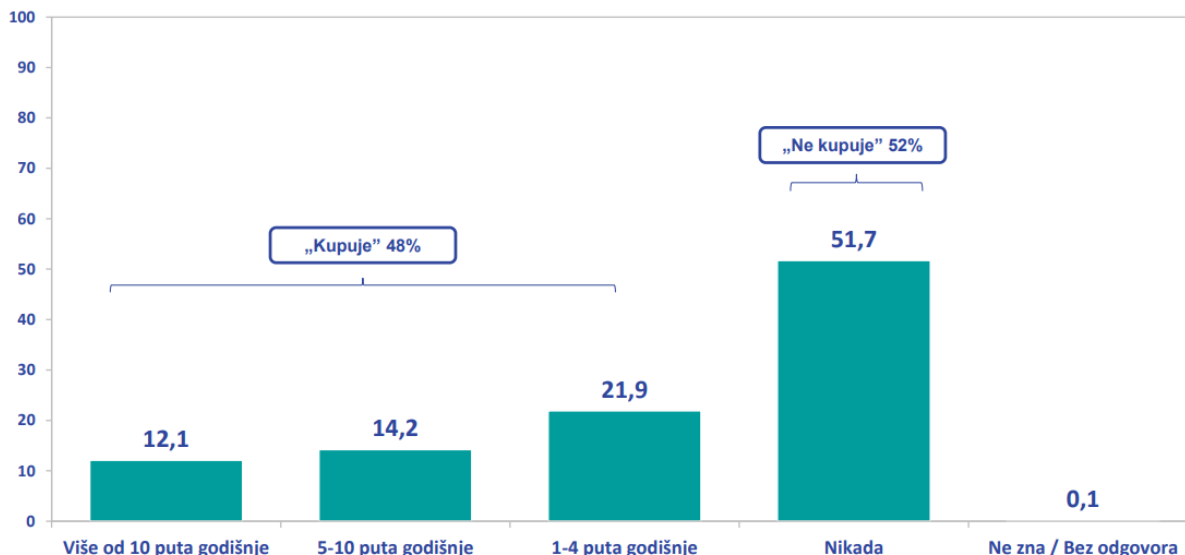
https://euro.hnb.hr/documents/2070751/3787675/hn19032021_Istrazivanje_javnog_mnijenja_o_uvodjenju_eura_ozujak_2021.pdf/982ae068-726a-c15f-7932-2d06b46bdb7b?t=1616167083008 [7.rujan 2021.]

Graf je rezultat odgovora svih ispitanika na pitanje : „Prema Vašoj procjeni kako će uvođenje eura utjecati na cijene u Hrvatskoj?“

Sukladno rezultatima o grafu koji prikazuje „spontane rizike uvođenja eura“ i graf o „stavu uvođenja eura na cijene“ isto tako prikazuje najučestaliji odgovor o povećanju cijena nakon uvođenja eura. Čak 48,3% ispitanika misli da će u blažoj mjeri doći do porasta cijena s

uvođenjem eura. Da će doći do znatnog povećanja cijena misli 35,5% ispitanika. Zatim slijede odgovori: da euro neće utjecati na cijene (10,1%), cijene će se s eurom blago smanjiti (3,2%), i da će se cijene znatno smanjiti (0,2%).

Graf 13. Učestalost korištenja eura

izvor:

https://euro.hnb.hr/documents/2070751/3787675/hn19032021_Istrazivanje_javnog_mnijenja_o_uvodjenju_eura_ozujak_2021.pdf/982ae068-726a-c15f-7932-2d06b46bdb7b?t=1616167083008 [7.rujan 2021.]

Graf je rezultat odgovora svih ispitanika na pitanje: „Koliko često koristite euro za plaćanje?“ Pritom se misli i na gotovinska i na bezgotovinska plaćanja (npr. kupnja putem Interneta)“

Nešto više od pola ispitanika to jest njih 52% nikad nije koristilo euro kao sredstvo plaćanja, dok je euro kao sredstvo plaćanja koristilo ukupno 48% ispitanika. Najviše se koristi od 1 do 4 puta godišnje od 21,9 %. Može se reći da tome najviše doprinose cijene nekretnina i vozila na tržištu izražene u eurima. Euro 5- 10 puta godišnje koristi 14,2 % ispitanika, a više od 10 puta godišnje koristi ga 12,1% stanovnika. Postotak od 0,7 ispitanika ne zna ili je bez odgovora.

6. Prednosti i nedostaci uvođenja eura u Hrvatsku

Prilikom valutnih konverzija može se dogoditi da tečaj bude precijenjen ili podcijenjen. Precijenjeni tečaj događa se kad se stara valuta prevara u novu iznad tržišne cijene, dok je kod podcijenjenog tečaja vrijednost valute utvrđena ispod tržišne cijene.

Tablica 4. Modeli konverzije po podcijenjenom i precijenjenom tečaju

DAN PRIJE KONVERZIJE

Tržišni tečaj, 7,42 kune za jedan euro

Aktiva BANKA Pasiva

JAN 1 kunski kredit 74 200 kuna	IVAN 1 kunska štednja 74 200 kuna
JAN 2 Kredit s valutnom klauzulom u eurima 10 000 eura = 74 200 kuna	IVAN 2 štednja u eurima 10 000 eura = 74 200 kuna

NA DAN KONVERZIJE

Slučaj A. podcijenjeni tečaj, 10 kuna za 1 euro

Aktiva Pasiva

JAN 1 Ranije kunski kredit, sada u eurima 7 420 eura	IVAN 1 ranije kunska štednja, sad u eurima 7 420 eura
JAN 2 kredit u eurima 10 000 eura	IVAN 2 štednja u eurima 10 000 eura

Slučaj B. precijenjeni tečaj, 5 kuna za 1 euro

Aktiva BANKA Pasiva

JAN 1 ranije kunski kredit, sad u eurima 14 840 eura	IVAN 1 ranije kunska štednja sada u eurima 14 840 eura
JAN 2 kredit u eurima 10 000 eura	IVAN 2 štednja u eurima 10 000 eura

Izvor: Šonje V. (2019). Euro u Hrvatskoj za i protiv, Zagreb, Arhivanalitika d.o.o. , str. 38

U primjeru prikazanom u tablici 6.1. razlikuju se dvije vrste štednje i dvije vrste kredita. Prva vrsta su štednja i kredit u kunama, a druga štednja i kredit u eurima.

Slučaj A. prikazuje primjer podcijenjenog tečaja. Konvertiramo li po tečaju od 10 kuna za 1 euro, onima koji su imali štednju u kunama situacija bi negodovala jer bi dobili manje eura, dok bi ista situacija pogodovala onima koji su imali kredit u kunama jer bi bili sad bili dužni manje eura. U široj slici došlo bi do pada kupovne moći. Takav tečaj konverzije uzrokovao bi pad plaća, odnosno dohotka, što bi značilo da će sa smanjenjem omjera duga doći i do smanjenja dohotka u eurima koji bi bio konvertiran po istom tečaju, prema tome dobitak onih koji su imali kredit u kunsjoj valuti bio bi samo iluzija, njihova zaduženost bi ostala ista. Podcijenjenim tečajem došlo bi do pada kupovne moći svakom tko prima plaću u domaćoj valuti. Uz to se pojavljuje efekt da onaj koji je imao štednju u eurima je sad bogatiji od onog koji je štedio u kunama.

Slučaj B. prikazuje precijenjeni tečaj, u ovom slučaju tečaj od 5 kuna za 1 euro. Kunski štediša je dobitnik u ovom slučaju jer će mu štednja više vrijediti u eurima. Kunski dužnik naizgled će biti na gubitku jer će u eurima dugovati više nego jučer. Gubitak je zapravo fiktivan jer će plaća narasti za isti postotak, tako da odnos duga i dohotka nakon konverzije ostaju nepromijenjeni. Najbolje bi prošli oni koji su imali dug u euru jer bi dugovali isto, ali bi sad dobivali veću plaću u eurima. Kupovna moć bi se povećala, a to bi dovelo i do povećanja potrošnje i uvoza. Javlja se negativni dinamički efekt: onaj koji je štedio u kunama, preko noći postaje bogatiji od onog koji je prije konverzije štedio u eurima²⁸.

6.1. Prednosti uvođenja eura

Uvođenjem eura nestaje valutni rizik tečaja kune prema euru. Valutni rizik posebno je važan za hrvatsko gospodarstvo i sve subjekte čija je vrijednost obveza vezanih uz stranu valutu veća od njihove devizne imovine, a koji ne ostvaruju primitke u stranoj valuti. Valutnom riziku posredno su izložene i banke, jer valutno inducirani kreditni rizik proizlazi iz izloženosti dužnika valutnom riziku, odnosno iz činjenice da je većina kredita stanovništvu i poduzećima odobrena s valutnom klauzulom ili u devizama, dok su njihovi dohoci većinom u domaćoj

²⁸ Šonje, V. (2019). Euro u Hrvatskoj za i protiv. Str. 37- 40

valuti. U slučaju veće deprecijacije tečaja smanjila bi se sposobnost dužnika da uredno podmiruju obveze prema bankama, što bi dovelo do porasta nenaplativih kredita²⁹.

Žarko Primorac iznosi podatke valutne struktura duga svih sektora za 2016. godinu. Dug izražen u kunama iznosi oko 181 milijardu kuna, što predstavlja 26,2% ukupnoga duga ili 52,5% BDP-a. Dug kojeg Hrvatska ima u devizama, uključujući i kunski dug s valutnom klauzulom iznosi 511,1 milijardu kuna što je udio od 73,8% ukupnog duga, ili 148,1% BDP-a. Čak 90% Hrvatskog deviznog duga je zaduženo u eurima. Valutnom riziku, točnije riziku od promjene tečaja strane valute su tako izloženi svi na domaćem sektoru, odnosno država za oko 220 milijardi kuna, gospodarstvo za oko 200 milijardi i stanovništvo za nešto više od 71 milijarde kuna³⁰. Navedeni podaci potvrđuju se da uklanjanje valutnog rizika uvođenjem eura doista ima pozitivan utjecaj za Hrvatsku, jer zaduženja postaju valutno nerizična.

Rizik od promjene tečaja jedan je od važnih rizika s kojim se susreću poduzeća. Donošenje odluka na financijskom tržištu i strukturiranje proizvodnje može imati snažne učinke na ekonomske integracije, uključujući diverzifikaciju proizvodnje na cijelom području. Prema tome jedna valuta kao što je euro može dovesti do koncentracije ekonomske proizvodnje u nekoliko zemalja tog područja, što je suprotno od očekivanja da će se nakon uklanjanja valutnog rizika poduzeća više proizvoditi u različitim zemljama³¹.

Kamatne stope će se uvođenjem eura u Hrvatsku stope približiti razinama kamatnih stopa u jezgri europodručja. Jaču konkurentnost, te povećanje investicija i zapošljavanja u hrvatskom gospodarstvu povećat će niže kamatne stope zbog niže premije rizika. Kamatne stope ovise o: riziku zajmoprimca, riziku države u kojoj je zajmoprimac, regulatorni trošak, trošku izvora sredstava i maržama koje banke određuju. Uvođenjem eura otvara se dodatni prostor za smanjenje kamatnih stopa banaka. Postojeći instrumenti monetarne politike HNB-a zamijenit će se istovrsnim instrumentima ESB-a, čime će se regulatorni trošak za banke znatno smanjiti.

Prema riječima Primorca visina kamata ponajprije će ovisiti od stanja na međunarodnom financijskom tržištu u vrijeme ulaska u eurozonu, te još više od hrvatske sposobnosti da to tada

²⁹ Strategija za uvođenje eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj, dostupno na: <https://euro.hnb.hr/documents/2070751/2104255/h-strategija-za-uvodenje-eura-kao-sluzbene-valute-u-HR.pdf/69a1c208-c601-4df3-95f6-d336f665b5f9> [25. srpanj 2021.]

³⁰ Perspektive, Nove ideje za krizna vremena, Euro ili kuna ? Dostupno na: https://www.kas.de/documents/273233/273282/7_file_storage_file_26220_1.pdf/5ea892b4-974a-fd0f-635a-e012342f16f4?version=1.0&t=1539650910642 [28. srpanj 2021.]

³¹ Stiglitz J. E. (2017). EURO- Kako zajednička valuta prijeti budućnosti Europe str. 51-62.

ukloni glavne makroekonomske neravnoteže. Tome pridodaje da neke članice eurozone i danas imaju više kamatne stope od Hrvatske, po čemu se da zaključiti da se kamatne stope ne snižavaju značajnije samo pri ulasku u eurozonu.

Vlastita valuta u maloj otvorenoj ekonomiji nosi sa sobom mogućnost nastanka valutnih kriza koje nastaju pri pritisku na tečaj domaće valute, koja primorava središnju banku da prodaje međunarodne pričuve i povećava domaće kamatne stope da očuva domaći stabilni tečaj. Valutna kriza nastaje uzrokovana fiskalnim neravnotežama, poteškoćama u realnom i financijskom sektoru i promjenama ekonomskog raspoloženja ulagača. Uvođenjem eura smanjuje se rizik da poremećaji likvidnosti dovedu do propadanja banka zbog nedovoljnih zaliha devizne likvidnosti³².

Primorac ovdje navodi kako je smanjenje rizika od izbijanja valutne ili financijske krize više psihološki utjecaj jer pripadanje eurozoni samo po sebi stvara pozitivne signale o pouzdanosti bankovnog sustava. Navodi ipak dalje da članstvo u Eurozoni nije spasilo neke članice od sloma bankarskog sustava. Odnosi se to na Španjolsku, Portugal, Irsku, Grčku i Cipar. Završava Primorac komentiranjem ove prednosti s „*dobro je biti članicom eurozone, ali to nije kišobran koji će nas u cijelosti pokriti od moguće oluje*“³³

Transakcijski troškovi zamjene kune za euro i obrnuto će nestati. Ti troškovi nastaju naknadama i provizijama banaka te razlikama između kupovnog i prodajnog tečaja. Procjenjuje se da transakcijski trošak zamjene kune u euro iznosi od 0.1 do 0.3% BDP-a, odnosno oko 1 milijarde kuna na godišnjoj razini, što bi uvođenjem eura predstavilo uštedu ali i smanjilo prihode bankama i mjenjačnicama. Također se može očekivati smanjenje naknada za nacionalna i prekogranična plaćanja koje banke zaračunavaju svojim klijentima.

Članstvom u monetarnoj uniji Hrvatska dobiva pristup Europskom mehanizmu za stabilnost (ESM) koji služi za pružanje pomoći državama koje se susreću s financijskim poteškoćama.

³² Strategija za uvođenje eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj, dostupno na: <https://euro.hnb.hr/documents/2070751/2104255/h-strategija-za-uvodenje-eura-kao-sluzbene-valute-u-HR.pdf/69a1c208-c601-4df3-95f6-d336f665b5f9> [25. srpanj 2021.]

³³ Perspektive, Nove ideje za krizna vremena, Euro ili kuna ? Dostupno na: https://www.kas.de/documents/273233/273282/7_file_storage_file_26220_1.pdf/5ea892b4-974a-fd0f-635a-e012342f16f4?version=1.0&t=1539650910642 [28. srpanj 2021.]

Iznos kreditnog kapaciteta iznosi 500 milijardi eura. ESM ujedno služi i kao zajednički zaštitni mehanizam u slučaju značajnijih poremećaja u bankovnom sustavu ³⁴.

Primorac podržava pripadanje moćnom finansijskom klubu vodećih europskih ekonomija i njegove beneficije. Pridodaje tome da ipak postoje situacije gdje su zemlje kojima je pružena pomoć, kao što je na primjer Grčka, bile primorene odreći se određenih elemenata nacionalnog suvereniteta i podvrgnuti se strogim mjerama da bi se kvalificirale za nacionalnu pomoć³⁵.

Visoka zastupljenost država članica europodručja u hrvatskoj robnoj razmjeni, inozemnim ulaganjima i turizmu pridonosi očekivanim koristima od uvođenja eura u Hrvatskoj. Korištenje zajedničke valute ojačat će međunarodnu razmjenu, povećati investicije, ali i pozitivno se odraziti na turizam.

Korištenjem zajedničke valute cijene i troškovi se mogu bolje usporediti, a znatan utjecaj ima i smanjenje transakcijskih troškova, što približava trgovinske odnose među zemljama i može samo pozitivno utjecati na trgovinu, razmjenu i ulaganja.

6.2. Nedostaci uvođenja eura

Hrvatska potpuno gubi samostalnu monetarnu i tečajnu politiku. Od tad će za Hrvatsku vrijediti nova pravila zajedničke monetarne politike ESB-a u suradnji HNB-a s drugim nacionalnim središnjim bankama. Zbog toga mogu nastati dva glavna ekonomska problema: prvi je taj što se država više ne može koristiti deviznim tečajem, a drugi je mogućnost da politika ESB-a za državu bude neprimjerena, nađe li se Hrvatska u različitoj fazi poslovnog ciklusa od ostatka država članica. Radi očuvanja stabilnosti cijena i finansijske stabilnosti, HNB se uključuje na devizno tržište tek kada želi spriječiti kolebanje tečaja. Hrvatska inače raspolaže malim prostorom za aktivno korištenje monetarne politike, pa njezini gubitak i ne čini tako velik trošak ili odricanje. Rizik članstva u monetarnoj uniji nastaje stoga što nije moguće očekivati da veći broj članica ima iste stope gospodarskog rasta i inflacije, zbog čega jedinstvenom monetarnom

³⁴ Strategija za uvođenje eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj, dostupno na: <https://euro.hnb.hr/documents/2070751/2104255/h-strategija-za-uvodenje-eura-kao-sluzbene-valute-u-HR.pdf/69a1c208-c601-4df3-95f6-d336f665b5f9> [25. srpanj 2021.]

³⁵ Perspektive, Nove ideje za krizna vremena, Euro ili kuna ? Dostupno na: https://www.kas.de/documents/273233/273282/7_file_storage_file_26220_1.pdf/5ea892b4-974a-fd0f-635a-e012342f16f4?version=1.0&t=1539650910642 [28. srpanj 2021.]

politikom neće biti moguće zadovoljiti potrebe svih država članica. Vlada se planira osloniti na vođenje protucikličke fiskalne politike³⁶.

Velimir Šonje na pitanje o monetarnom suverenitetu, kao prvo naglašava da se odricanjem od kune zapravo odričemo mogućnosti od brzog pada vrijednosti domaće valute u krizi, te zatim simbola suverenosti koji je više emotivno pitanje, a razlog tome je što je Hrvatska tek nedavno stekla neovisnost³⁷.

U Eurostrategiji se navodi da ipak postoji blagi učinak uvođenja eura na porast cijena. Jedan od razloga je prelijevanje troškova konverzije na potrošače kao npr.: troškove promjene cjenika, informatičke troškove itd. Drugi razlog je zaokruživanje cijena kako bi poduzeća povećala svoje profitne marže prilikom konverzije, upravo to čini najveći strah kod građana.

Tablica 5. Ocijenjeni učinak konverzije nacionalnih valuta u euro na stopu inflacije

Rad	Zemlja	Razdoblje	Ocijenjeni učinak na ukupni HIPC (p. b.)
Stare zemlje članice			
Eurostat (2003.)	Europodručje	12./2001. – 1./2002.	0,09 – 0,28
Hüfner i Koske (2008.)	Europodručje	7./2001. – 7./2002.	0,34
Sturm i sur. (2009)	Europodručje	12./2001. – 1./2002.	0,05 – 0,23
Attal-Toubert i sur. (2002.)	Francuska	12./2001. – 4./2002.	0,2
Banco de España (2003.)	Španjolska	12./2001. – 6./2002.	0,4
Deutsche Bundesbank (2004.)	Njemačka	1./2002.	0,3
Folkertsma i sur. (2002.)	Nizozemska	1./2002.	0,2 – 0,4
Mostacci i Sabbatini (2008.)	Italija	12./2001. – 12./2002.	0,1 – 0,6
National Bank of Belgium (2002.)	Belgija	6./2001. – 4./2002.	0,2
Santos i sur. (2002.)	Portugal	1./2002. – 3./2002.	0,21
Novе zemlje članice			
Eurostat (2007.)	Slovenija	12./2006. – 1./2007.	0,3
Eurostat (2009.)	Slovačka	12./2008. – 2./2009.	do 0,3
Eurostat (2011.)	Estonija	12./2010. – 3./2011.	0,2 – 0,3
Eurostat (2014.)	Latvija	12./2013. – 1./2014.	0,12 – 0,21
Eurostat (2015.)	Litva	12./2014. – 1./2015.	0,04 – 0,11
IMAD (2007.)	Slovenija	12./2006. – 2./2007.	0,24
Room i Urke (2014.)	Estonija	7./2010. – 6./2011.	0,0 – 0,5

³⁶ Strategija za uvođenje eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj, dostupno na:

<https://euro.hnb.hr/documents/2070751/2104255/h-strategija-za-uvodjenje-eura-kao-sluzbene-valute-u-HR.pdf/69a1c208-c601-4df3-95f6-d336f665b5f9> [25. srpanj 2021.]

³⁷ Razlozi za i protiv : Kuna ipak odlazi u povijest? Jedan od vodećih stručnjaka objasnio nam je što bi donijelo uvođenje eura: 'Nitko nije požalio što je to napravio pa neće ni Hrvatska' Dostupno na:

<https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/hrvatska/kuna-ipak-odlazi-u-povijest-jedan-od-vodecih-strucnjaka-objasnio-nam-je-sto-bi-donijelo-uvodjenje-eura-nitko-nije-pozalio-sto-je-to-napravio-pa-neze-ni-hrvatska-607751> [05. kolovoz 2021.]

izvor : <https://euro.hnb.hr/documents/2070751/2104255/h-strategija-za-uvodenje-eura-kao-sluzbene-valute-u-HR.pdf/69a1c208-c601-4df3-95f6-d336f665b5f9> [25. srpanj 2021.]

Analiza prikazuje da nove zemlje članice bilježe inflaciju od prosječno 0,23 postotna boda nakon uvođenja eura. Najveći rast cijena zabilježen je u uslužnom sektoru i kod proizvoda koji se često kupuju. Procijenjeno je da bi učinak konverzije u Hrvatskoj mogao iznositi oko 0,20 postotnih bodova, odnosno 0,37 postotnih bodova u razdoblju 6 mjeseci prije i poslije konverzije³⁸.

Jednokratni troškovi prilikom uvođenja eura su: izrada novčanica, kovanica, njihova distribucija, povlačenje novčanica i kovanica kune, ostale prilagodbe u prometnu novcem (bankomati), te troškovi informacijskih kampanja i edukacija.

Ivancu je procijenio da je visina jednokratnih troškova konverzije kod članica koje su prve uvele euro (Francuska, Njemačka, Italija itd.) iznosila 0,5% BDP-a. Kod novih članica koje uvode euro postoje samo procjene i očekivanja prije uvođenja eura koje otprilike odgovaraju trošku starih članica. „*Primjerice, Slovačka je procijenila svoje troškove konverzije na 0,3% BDP-a što je manje od troška prvih članica dok su Latvija i Litva svoje troškove procijenile na 0,8% BDP-a.* „³⁹

Velik postotak euroziranosti hrvatskog gospodarstva, veći dio hrvatskog financijskog sektora koji je već u vlasništvu institucija s europodručja, velik priljev gotovine u eurima zbog turizma, te postojeće iskustvo zamjene hrvatskog dinara u kunu trebalo bi znatno utjecati na smanjenje jednokratnih troškova zamjene kune eurom, koje bi prema očekivanjima trebalo biti niže nego kod drugih država članica koje su ga uvele prethodne⁴⁰.

Iako su kriteriji nominalne konvergencije prikazani u pozitivnom svijetlu u Eurostrategiji, prema riječima Kandžije i Cvečića u poglavlju 3.2. za dugoročan uspjeh važno je uzeti u obzir rezultate realne konvergencije. Analiza Zagrebačke inicijative pokazuje da stopa rasta od 3%

³⁸ Strategija za uvođenje eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj, dostupno na: <https://euro.hnb.hr/documents/2070751/2104255/h-strategija-za-uvodenje-eura-kao-sluzbene-valute-u-HR.pdf/69a1c208-c601-4df3-95f6-d336f665b5f9> [25. srpanj 2021.]

³⁹ Jednokratni troškovi uvođenja eura, dostupno na: <http://finance.hr/jednokratni-troskovi-uvodenja-eura/> [30. srpanj 2021.]

⁴⁰ Strategija za uvođenje eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj, dostupno na: <https://euro.hnb.hr/documents/2070751/2104255/h-strategija-za-uvodenje-eura-kao-sluzbene-valute-u-HR.pdf/69a1c208-c601-4df3-95f6-d336f665b5f9> [25. srpanj 2021.]

ne osigurava bitnu promjenu naše pozicije prema drugim članicama EU, iduće godine nam se prema EBRD-u predviđa smanjivanje stope rasta za 2,6%, nalazimo se na predzadnjem mjestu liste tranzicijskih zemalja. Hrvatska je izgubila osam mjesta na rang listi konkurentnosti. Prema posljednjem izvještaju Europske banke za obnovu i razvoj (EBRD) Hrvatska je na zadnjem mjestu – prema 6 tranzicijskih pokazatelja kvaliteta održive, tržišne ekonomije. Glavna teza koja se iznosi je „Svaka zemlja, koja se želi uključiti u eurozonu, čini to da bi imala koristi, a ne radi političkog oportuniteta. Hrvatska bi trebala biti svjesna te činjenice.”⁴¹

⁴¹ Perspektive, Nove ideje za krizna vremena, Euro ili kuna? Dostupno na: https://www.kas.de/documents/273233/273282/7_file_storage_file_26220_1.pdf/5ea892b4-974a-fd0f-635a-e012342f16f4?version=1.0&t=1539650910642 [28. srpanj 2021.]

7. ZAKLJUČAK

Euro je zajednička službena valuta 19 država članica, te predstavlja drugu najčešće korištenu valutu na svijetu. Među državama jača povezanost, omogućuje jednostavniju robnu razmjenu, doprinosi smanjenju mnogih valutnih i bankarskih rizika, održava stabilnost cijena i raspolaže značajnim utjecajem na svjetsko gospodarstvo. Put do eura popraćen je mnogim obvezama koje država koja ga želi uvesti mora zadovoljiti. Hrvatska je svoj put započela svojim pristupanjem u Europsku uniju, ali je pritom imala slobodu da se euro uvede tek nakon što se donese samostalna odluka, odnosno dok se ne ispune uvjeti. Važno je bilo smanjiti makroekonomske ravnoteže kako bi se mogao postići ulazak u tečajni mehanizam. Država u njemu mora provesti najmanje dvije godine tijekom kojih mora održavati stabilnost kune prema euru, to jest ne smije dopustiti devalvaciju središnjeg pariteta. U svibnju 2018. godine Hrvatska usvaja Eurostrategiju, a veljače 2019. godine Europska komisija je ustvrdila da su uklonjene prekomjerne makroekonomske ravnoteže što je Hrvatskoj pružilo mogućnost da u svibnju 2019. godine preda „Zahtjev za uspostavu bliske suradnje s Europskom središnjom bankom“. Ulazak Hrvatske u ERM II realiziran je nakon ispunjena svih mjera, 10. srpnja 2020. godine ostvaren je pristup, a istog datuma je uspostavljena i bliska suradnje Hrvatske narodne banke i Europske središnje banke. ESB nastupa s supervizijom značajnih banka, dobiva pravo postrožiti mjere u Hrvatskoj, sanaciju banaka preuzima Jedinostveni sanacijski odbor, a HNB odabire svojeg predstavnika za Supervizijski odbor ESB-a te s time stječe pravo donošenja odluka. Središnji paritet po kojem je Hrvatska ušla u ERM II je na razini 7,53450 kune za 1 euro. Dozvoljene fluktuacije oko tog središnjeg pariteta su u rasponu +/- 15%, te se one moraju održati u tim granicama kako bi se ispunili kriteriji nominalne konvergencije. Do sada su sve zemlje ušle u Eurozonu po tečaju iz tečajnog mehanizma osim Slovačke.

Rezultati anketa su prikazali da je 48% ispitanika koristilo eure u nekom obliku trgovine, što ne čudi jer je većina cijena automobila i nekretnina u trenutku prodaje izraženo upravo u eurima. Većina građana ne samo da kupuje u eurima, nego u njima i štedi. Razlog za to je mišljenje da će euro kao „jača“ valuta ostati stabilniji od kune dođe li do tržišnih neravnoteža. Hrvatski građani i poduzeća imaju najveća zaduženja u eurima; uvede li Hrvatska euro kao službenu valutu, nestat će valutni rizik. Također, Hrvatska će postati privlačnija investitorima, koji će sada sigurnije ulagati, a cijene će postati lakše usporedive. Najveći nedostaci eura u Hrvatskoj su gubljenje samostalne monetarne politike i troškovi koji će nastati prilikom zamjene. Značajnu važnost ima zaštita potrošača koja treba osigurati da uvođenjem eura ne dođe do povećanja cijena.

IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, Valentina Mišević (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom Proces uvođenja eura u hrvatsko gospodarstvo (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Valentina Mišević
(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, Valentina Mišević (ime i prezime) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom Proces uvođenja eura u hrvatsko gospodarstvo (upisati naslov) čiji sam autor/ica.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Valentina Mišević
(vlastoručni potpis)

8. Literatura

1. Kandžija V., Cvečić I. (2008). Makrosustav Europske unije, Rijeka, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci
2. Nikolić N., Pečarić M. (2012). Uvod u financije, Split, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Splitu
3. Radošević, D. (2012). Kapitalni tokovi, tečaj i Europska monetarna unija, Zagreb, Visoka škola međunarodnih odnosa i diplomacije Dag Hammarskjöld, Naklada Jasenski i Turk
4. Stiglitz J. E. (2017). EURO- Kako zajednička valuta prijete budućnosti Europe (How a Common Currency Threatens the Future of Europe), preveo s engleskog Dražen Čulić, Zagreb, Profil
5. Šonje, V. (2019). Euro u Hrvatskoj za i protiv, Zagreb, Arhivanalitika d.o.o.

Internet izvori :

1. CMS law now (2020.), Close cooperation and direct supervision of European Central Bank over Croatian banks
Dostupno na : https://www.cms-lawnow.com/ealerts/2020/12/close-cooperation-and-direct-supervision-of-european-central-bank-over-croatian-banks?cc_lang=en[27. srpanj 2021.]
2. Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske (2021.) Prva procjena tromjesečnog bruto domaćeg proizvoda za prvo tromjesečje 2021., broj 12.1.1/1
Dostupno na: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2021/12-01-01_01_2021.htm[25. srpanj 2021.]
3. EURO.HR (2020) Uvođenje eura u Republici Hrvatskoj, Gostovanje guvernera HNB-a u Dnevniku Nove TV, 5 min.
Dostupno na: https://euro.hnb.hr/-/hi11072020_vujcic_novatv[30. srpanj 2021.]
4. Europska Središnja Banka, (n.n.) , Euro HR: ESB završio sveobuhvatnu procjenu pet hrvatskih banaka
Dostupno na : <https://euro.hnb.hr/-/hp05062020>[25. srpanj 2021.]
5. Europsko vijeće, Uvjeti za pristupanje europodručju: konvergenjski kriteriji [05. rujna 2021.]
Dostupno na : <https://www.consilium.europa.eu/hr/policies/joining-the-euro-area/convergence-criteria/>

6. Gudić D., Šonje V. (2019.) Hrvatska, Razlozi za i protiv : Kuna ipak odlazi u povijest? Jedan od vodećih stručnjaka objasnio nam je što bi donijelo uvođenje eura: 'Nitko nije požalio što je to napravio pa neće ni Hrvatska', Slobodna Dalmacija
Dostupno na: <https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/hrvatska/kuna-ipak-odlazi-u-povijest-jedan-od-vodecih-strucnjaka-objasnio-nam-je-sto-bi-donijelo-uvodenje-eura-nitko-nije-pozalio-sto-je-to-napravio-pa-nece-ni-hrvatska-607751>[05. kolovoz 2021.]
7. HNB (2019.) Republic of Croatia submitted a request for the establishment of a close cooperation between the Croatian National Bank and the European Central Bank
Dostupno na: <https://www.hnb.hr/en/-/republika-hrvatska-uputila-zahtjev-za-uspostavljanje-bliske-suradnje-izme-u-hrvatske-narodne-banke-i-europske-sredisnje-banke>[23. srpanj 2021.]
8. Ivanac F. (2021.) Jednokratni troškovi uvođenja eura, Financijski klub
Dostupno na: <http://finance.hr/jednokratni-troskovi-uvodenja-eura/> [30. srpanj 2021.]
9. Izvoz.gov.hr, (n.n.) O hrvatskom izvozu, Zašto je izvoz važan za Hrvatsku?
Dostupno na : <https://izvoz.gov.hr/o-hrvatskom-izvozu/9>[28. srpanj 2021.]
10. Ministarstvo financija (2020), Republika Hrvatska ušla u europski tečajni mehanizam, a HNB u blisku suradnju s Europskom središnjom bankom
Dostupno na : <https://mfin.gov.hr/vijesti/republika-hrvatska-usla-u-europski-tečajni-mehanizam-a-hnb-u-blisku-suradnju-s-europskom-sredisnjom-bankom/3079> [05. kolovoz 2021.]
11. Ministarstvo Financija Republike Hrvatske, Hrvatska Narodna Banka (2019.), Pismo namjere za uvođenje eura
Dostupno na:
https://euro.hnb.hr/documents/2070751/2600163/hp04072019_RH_Pismo_namjere_ulazak_u_ERM-II_mehanizam_i_Akcijski_plan.pdf/94520ded-ba4a-4446-f5a8-efe2e1850ce0?t=1562657291529[30. srpanj 2021.]
12. Primorac Ž. idr. (2018.) Perspektive, Nove ideje za krizna vremena, Euro ili kuna?, Zagrebačka inicijativa, godina 8, broj 1, 25-66.
Dostupno na:
https://www.kas.de/documents/273233/273282/7_file_storage_file_26220_1.pdf/5

[ea892b4-974a-fd0f-635a-e012342f16f4?version=1.0&t=1539650910642](https://arhivanalitika.hr/blog/vodic-kroz-strah-od-eura/)[28.

srpanj 2021.]

13. Šonje V. (2017.) Ekonomski lab, Vodič kroz strah od eura.

Dostupno na : <https://arhivanalitika.hr/blog/vodic-kroz-strah-od-eura/> [09. rujan 2021.]

14. Vlada Republike Hrvatske, Hrvatska Narodna Banka (2018.) Strategija za uvođenje eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj,9-77.

Dostupno na: <https://euro.hnb.hr/documents/2070751/2104255/h-strategija-za-uvodenje-eura-kao-sluzbene-valute-u-HR.pdf/69a1c208-c601-4df3-95f6-d336f665b5f9>[25. srpanj 2021.]

15. Vlada Republike Hrvatske, Hrvatska Narodna Banka (n.n.) Euro u Hrvatskoj - Zašto, kada, kako, koristi, troškovi, 3-13.

Dostupno na:<https://euro.hnb.hr/documents/2070751/2104255/euro-u-hrvatskoj.pdf/ef0b0ce6-a325-4e22-b061-06b33257a753>[22. srpanj 2021.]

16. Vlada Republike Hrvatske, Hrvatska Narodna Banka (2020.) Nacionalni plan zamjene hrvatske kune eurom, 8-48.

Dostupno na : <https://mfin.gov.hr/vijesti/donesen-nacionalni-plan-zamjene-hrvatske-kune-eurom/3126>[23. srpanj 2021.]

9. Popis grafikona i tablica

Popis grafikona

Graf 1. Demografska struktura uzorka, izvor:

https://euro.hnb.hr/documents/2070751/3787675/hn19032021_Istrazivanje_javnog_mnijenja_o_uvodjenju_eura_ozujak_2021.pdf/982ae068-726a-c15f-7932-2d06b46bdb7b?t=1616167083008 [7.rujan 2021.]

Graf 2. Samoprocjena informiranosti o učincima uvođenja eura, izvor:

https://euro.hnb.hr/documents/2070751/3787675/hn19032021_Istrazivanje_javnog_mnijenja_o_uvodjenju_eura_ozujak_2021.pdf/982ae068-726a-c15f-7932-2d06b46bdb7b?t=1616167083008 [7.rujan 2021.]

Graf 3. Izvori informiranja o uvođenju eura, izvor:

https://euro.hnb.hr/documents/2070751/3787675/hn19032021_Istrazivanje_javnog_mnijenja_o_uvodjenju_eura_ozujak_2021.pdf/982ae068-726a-c15f-7932-2d06b46bdb7b?t=1616167083008 [7.rujan 2021.]

Graf 4. Očekivanja kada će RH uvesti euro, izvor:

https://euro.hnb.hr/documents/2070751/3787675/hn19032021_Istrazivanje_javnog_mnijenja_o_uvodjenju_eura_ozujak_2021.pdf/982ae068-726a-c15f-7932-2d06b46bdb7b?t=1616167083008 [7.rujan 2021.]

Graf 5. Podrška uvođenju eura, izvor:

https://euro.hnb.hr/documents/2070751/3787675/hn19032021_Istrazivanje_javnog_mnijenja_o_uvodjenju_eura_ozujak_2021.pdf/982ae068-726a-c15f-7932-2d06b46bdb7b?t=1616167083008 [7.rujan 2021.]

Graf 6. Podrška uvođenju eura- prema demografiji, izvor:

https://euro.hnb.hr/documents/2070751/3787675/hn19032021_Istrazivanje_javnog_mnijenja_o_uvodjenju_eura_ozujak_2021.pdf/982ae068-726a-c15f-7932-2d06b46bdb7b?t=1616167083008 [7.rujan 2021.]

Graf 7. Stav o učincima uvođenja eura, izvor:

https://euro.hnb.hr/documents/2070751/3787675/hn19032021_Istrazivanje_javnog_mnijenja_o_uvodjenju_eura_ozujak_2021.pdf/982ae068-726a-c15f-7932-2d06b46bdb7b?t=1616167083008 [7.rujan 2021.]

Graf 8. Prednosti uvođenja eura- spontani odgovori, izvor:

https://euro.hnb.hr/documents/2070751/3787675/hn19032021_Istrazivanje_javnog_mnijenja_o_uvodjenju_eura_ozujak_2021.pdf/982ae068-726a-c15f-7932-2d06b46bdb7b?t=161616708300 [7.rujan 2021.]

Graf 9. Rizici uvođenja eura- spontani odgovori, izvor:

https://euro.hnb.hr/documents/2070751/3787675/hn19032021_Istrazivanje_javnog_mnijenja_o_uvodjenju_eura_ozujak_2021.pdf/982ae068-726a-c15f-7932-2d06b46bdb7b?t=1616167083008 [7.rujan 2021.]

Graf 10. Podrška uvođenju eura - prema stavu o posljedicama ulaska u EU, izvor:

https://euro.hnb.hr/documents/2070751/3787675/hn19032021_Istrazivanje_javnog_mnijenja_o_uvodjenju_eura_ozujak_2021.pdf/982ae068-726a-c15f-7932-2d06b46bdb7b?t=1616167083008 [7.rujan 2021.]

Graf 11. Stav o posljedicama ulaska u EU, izvor:

https://euro.hnb.hr/documents/2070751/3787675/hn19032021_Istrazivanje_javnog_mnijenja_o_uvodjenju_eura_ozujak_2021.pdf/982ae068-726a-c15f-7932-2d06b46bdb7b?t=1616167083008 [7.rujan 2021.]

Graf 12. Stav o uvođenju eura na cijene, izvor:

https://euro.hnb.hr/documents/2070751/3787675/hn19032021_Istrazivanje_javnog_mnijenja_o_uvodjenju_eura_ozujak_2021.pdf/982ae068-726a-c15f-7932-2d06b46bdb7b?t=1616167083008 [7.rujan 2021.]

Graf 13. Učestalost korištenja eura, izvor:

https://euro.hnb.hr/documents/2070751/3787675/hn19032021_Istrazivanje_javnog_mnijenja_o_uvodjenju_eura_ozujak_2021.pdf/982ae068-726a-c15f-7932-2d06b46bdb7b?t=1616167083008 [7.rujan 2021.]

Popis tablica:

Tablica 1. Stanje izvoza i uvoza u Hrvatskoj 2019. i 2020. godine, izvor:

<https://izvoz.gov.hr/o-hrvatskom-izvozu/9> [7.rujan 2021.]

Tablica 2. Bruto domaći proizvod prema rashodnoj metodi, realne stope rasta, odnos prema istom tromjesečju prethodne godine, izvor: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2021/12-01-01_01_2021.htm [7.rujan 2021.]

Tablica 3. Tijek procesa zamjene valute, izvor: <https://mfin.gov.hr/vijesti/donesen-nacionalni-plan-zamjene-hrvatske-kune-eurom/3126> [7.rujan 2021.]

Tablica 4. Modeli konverzije po podcijenjenom i precijenjenom tečaju, izvor: Šonje V. (2019). Euro u Hrvatskoj za i protiv, Zagreb, Arhivanalitika d.o.o. , str. 38

Tablica 5. Ocijenjeni učinak konverzije nacionalnih valuta u euro na stopu inflacije, izvor : <https://euro.hnb.hr/documents/2070751/2104255/h-strategija-za-uvodenje-eura-kao-sluzbene-valute-u-HR.pdf/69a1c208-c601-4df3-95f6-d336f665b5f9> [25. srpanj 2021.]